

Projecte de decret xx/2022, de xx de xxxxx, pel qual s'estableix el currículum i l'avaluació de l'educació infantil a les Illes Balears

Preàmbul

I

La Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, defineix a l'apartat 1 de l'article 6, els currículums com un conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cada un dels ensenyaments. A l'apartat 2 s'assenyala que la configuració dels currículums ha d'anar orientada a facilitar el desenvolupament educatiu dels alumnes, garantint la seva formació integral, contribuint al ple desenvolupament de la seva personalitat i preparant-los per a l'exercici ple dels drets humans, d'una ciutadania activa i democràtica en la societat actual, sense que en cap cas aquesta configuració suposi una barrera que generi l'abandonament escolar o impedeixi l'accés i gaudi del dret a l'educació.

En consonància amb aquesta visió, es manté l'enfocament competencial, donant importància al fet que la formació integral s'ha de centrar en el desenvolupament de les competències.

Així mateix s'ha de tenir en compte que també s'ha modificat la distribució de competències entre l'Estat i les comunitats autònomes pel que fa als continguts bàsics dels ensenyaments mínims. D'aquesta forma correspon al Govern, prèvia consulta a les comunitats autònomes, fixar, en relació amb els objectius, competències, continguts i criteris d'avaluació, els aspectes bàsics del currículums, que constitueixen els ensenyaments mínims. Les administracions educatives, a la vegada són les responsables d'establir el currículum corresponent per al seu àmbit territorial, del qual formaran part els aspectes bàsics abans mencionats.

Finalment, correspon als propis centres desenvolupar i completar, en el seu cas, el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia, tal com es recull a la pròpia Llei.

Pel que fa a l'educació infantil, en l'ordenació i els principis pedagògics s'incorpora el respecte a l'específica cultura de la infància que defineix la Convenció dels drets de l'Infant i les Observacions Generals del seu Comitè. Així mateix, s'atorga un manament al Govern en col·laboració amb les administracions educatives per

regular els requisits mínims que han de complir els centres que imparteixen el primer cicle d'aquesta etapa.

L'educació infantil té un caràcter voluntari i la seva finalitat és la de contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social, cognitiu i artístic dels alumnes, així com l'educació en valors cívics per a la convivència.

En l'estructura del sistema educatiu es defineix l'educació infantil com una etapa educativa en la qual els infants han d'anar desenvolupant aquelles capacitats que els faran possible viure relacions afectives segures amb si mateixos i amb els altres; conèixer i interpretar l'entorn; anar adquirint uns aprenentatges i un grau d'autonomia que els ofereixin oportunitats per formar part i contribuir a la societat.

Aquests aprenentatges s'adquireixen principalment a partir de les situacions quotidianes, la cura i atenció de l'infant, els afectes i les relacions, l'emoció per la descoberta i el joc.

La programació, la gestió i el desenvolupament de l'educació infantil, s'atenen a la compensació dels efectes que les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic tenen en l'aprenentatge i l'evolució infantil, així com la detecció precoç i atenció primerenca de les necessitats específiques de suport educatiu.

Per garantir el procés de formació i una transició i evolució positiva de tots els alumnes, s'ha de reflectir en el desenvolupament curricular la necessària continuïtat entre aquesta etapa i l'educació primària, la qual cosa requereix una estreta coordinació entre els professors de les dues etapes. Per aquests motius, en finalitzar l'etapa, el tutor ha d'emetre un informe sobre el desenvolupament i les necessitats de cada alumne.

Les administracions educatives han d'assegurar la coordinació entre els equips docents dels centres que actualment imparteixen diferents cicles i d'aquests amb els centres d'educació primària.

En exercici de les competències establertes als articles, 6, 6 bis i 14.7 de la LOE, el Govern estatal ha aprovat el Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil, on s'han reflectit les modificacions introduïdes per la LOMLOE a l'ordenació i el currículum de l'educació infantil. Aquest Reial decret 95/2022 ha derogat l'anterior Reial decret 1630/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims del segon cicle de l'educació infantil.

La disposició final primera del Reial decret 95/2022 n'estableix el caràcter de normativa bàsica, exceptuant els criteris d'avaluació i els sabers bàsics del primer cicle que es recullen a l'annex 2, que són orientatius per a l'assoliment de les competències de l'etapa, i l'annex 3.

La disposició final tercera del Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, estableix que el contingut d'aquest Reial decret s'ha d'implantar en el curs escolar 2022-2023.

Tots aquests aspectes bàsics s'han de reflectir en la normativa autonòmica reguladora del currículum de l'educació infantil a les Illes Balears.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears té com a principal objectiu la millora de la qualitat de l'educació a les Illes Balears i estableix un marc estable per garantir el procés de millora contínua del sistema educatiu de les Illes. Aquesta incorpora les noves sensibilitats i demandes socials vers l'educació per ser capaços de reafirmar la confiança en el sistema educatiu i promoure un nou impuls a les vies de l'èxit educatiu. No obstant això, la millora de la qualitat requereix el diàleg permanent amb la comunitat educativa i tots els agents implicats, des d'un compromís col·lectiu per a la recerca de les respostes més adients a les necessitats que planteja el sistema. La redacció de la Llei 1/2022 es fa amb coherència amb la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

II

L'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, estableix, en l'article 36.2, que correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desplegament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Mitjançant el Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a les Illes Balears en matèria d'ensenyament no universitari (BOE núm. 14, de 16 de gener), i d'acord amb la disposició final sexta de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, i la disposició final segona del Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil, el Govern de les Illes Balears pot dictar, en l'àmbit de les seves competències i dins el marc de la regulació i els límits fixats pel Govern de l'Estat, les disposicions que consideri necessàries per complementar el currículum de l'educació infantil.

La normativa que regula els currículums de l'educació infantil a les Illes Balears, la constitueixen el Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, vigent pel que fa als ensenyaments de l'educació infantil, i el Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears.

L'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes d'aquesta etapa ve establerta a l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura, de 2 de febrer de 2009, sobre l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes d'educació infantil a les Illes Balears.

Per tant, d'acord amb la disposició final tercera del Reial decret 95/2022, que estableix que el contingut d'aquest Reial decret s'ha d'implantar en el curs escolar 2022-2023, s'ha d'adaptar la normativa autonòmica reguladora del currículum i l'avaluació de l'etapa de l'educació infantil.

Amb aquest Decret s'actualitza el currículum i l'avaluació de l'educació infantil i conseqüentment, es deroga el Decret 67/2008, el Decret 71/2008, i l'Ordre d'avaluació de 2 de febrer de 2009, si bé, d'acord amb les disposicions transitòries del Decret, han de continuar sent d'aplicació i han de mantenir els seus efectes fins a la finalització del curs 2021-2022.

La Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística i l'article 7 del Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, en concordança amb els articles 4 i 35 de la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, reconeixen la llengua catalana com a pròpia de les Illes Balears i, com a tal, llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament i oficial en tots els nivells educatius. Aquests textos legals també regulen que les modalitats insulars de la llengua catalana han de ser objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de la llengua.

A l'article 14.5 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, es determina que correspon a les administracions educatives fomentar una primera aproximació a la llengua estrangera en els aprenentatges del segon cicle de l'educació infantil, especialment el darrer any.

El Decret 45/2016, de 22 de juliol, per al desenvolupament de la competència comunicativa en llengües estrangeres als centres educatius sostinguts amb fons

públics de les Illes Balears, s'estableix un marc de referència a partir del qual cada centre educatiu pot definir, en l'exercici de la seva autonomia, una proposta pedagògica per a l'ensenyament i l'aprenentatge *de* i *en* llengües estrangeres, amb l'objectiu de millorar la competència dels alumnes i garantir els nivells d'aprenentatge necessaris al final de cada cicle.

III

Aquest Decret, consta d'un preàmbul, 23 articles referits entre altres a: els objectius, les àrees, les competències, els criteris d'avaluació, els horaris, l'autonomia dels centres i l'atenció a la diversitat. A més a més, consta de cinc disposicions addicionals, una transitòria, una derogatòria i tres de finals, així com tres annexos on s'estableixen les competències clau, les específiques de cada àrea i els principis i l'estructura de les situacions d'aprenentatge.

Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, aquest Decret els dona compliment, atès que l'objectiu és establir el currículum de l'educació infantil, entesa com una etapa educativa única, amb identitat pròpia, organitzada en dos cicles que responen a una mateixa intencionalitat educativa.

Així mateix, aquest Decret conté la regulació imprescindible per atendre les necessitats dels alumnes d'educació infantil, atès que es defineixen els objectius, la finalitat i els principis generals i pedagògics del conjunt de l'etapa, així com les competències clau que s'han de desenvolupar des de l'inici de l'escolarització. La iniciativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic nacional i de la Unió Europea, d'acord amb els principis de proporcionalitat i seguretat jurídica. S'ha tengut en compte l'acompliment efectiu dels drets de la infància d'acord amb l'establert a la Convenció sobre els drets de l'Infant de les Nacions Unides de 1989, així com la coherència de la regulació amb el Marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació (ET 2020) de la Unió Europea. Així mateix, els currículums es basen en Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible de la ONU, i les competències clau que apareixen al decret són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les que apareixen en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

En compliment del principi de transparència, d'acord amb el que s'estableix en l'article 133.1 de la Llei 39/2015, s'ha substanciat una consulta prèvia a l'elaboració

del projecte, el qual, a més, s'ha sotmès als tràmits d'audiència i informació públiques prevists en els articles 55 i 58 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears. Atès que el Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, s'ha publicat en data 2 de febrer de 2022, i amb l'objectiu d'aprovar el Projecte de decret abans de l'inici del curs escolar 2022-2023, l'expedient d'elaboració s'ha tramitat per la via d'urgència d'acord amb l'article 61 de la Llei 1/2019. També s'ha posat a disposició dels ciutadans tota la documentació relativa a la seva elaboració en els termes de l'article 7 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i de l'article 129.5 de la Llei 39/2015. La regulació establerta en el Decret, d'acord amb el principi d'eficiència, no estableix càrregues administratives per als interessats i al mateix temps permet una gestió més eficient dels recursos públics.

Quant als principis de qualitat i simplificació, el procediment d'elaboració del Decret s'ha ajustat al procediment establert en la Llei 1/2019, i s'ha donat resposta a la necessitat de la comunitat educativa i de la ciutadania sense l'establiment de càrregues administratives i garantint la participació de tots els sectors implicats.

D'acord amb l'article 58.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, i els articles 14.1 i 17.e) de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears, el Govern disposa d'habilitació per aprovar aquest decret.

El Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, disposa que les competències en matèria d'ordenació dels ensenyaments no universitaris s'han d'exercir per mitjà de la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres

Per tot això, a proposta del conseller d'Educació i Formació Professional, d'acord amb/oït el Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió de **dia XX de XX de 2022**, dict el següent

DECRET

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació.

1. Aquest Decret té per objecte establir el currículum, l'ordenació i l'avaluació dels alumnes de l'etapa d'educació infantil.

2. Aquest Decret és d'aplicació als centres docents públics i privats de les Illes Balears que imparteixen els ensenyaments corresponents a l'educació infantil.

Article 2. Definicions.

A l'efecte d'aquest Decret, s'entén per:

- a) Currículum: conjunt d'objectius, competències, coneixements, destreses i actituds enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de l'educació infantil.
- b) Objectius: assoliments que s'espera que els alumnes hagin aconseguit en finalitzar l'etapa i la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.
- c) Competències clau: acompliments que es consideren imprescindibles perquè els alumnes puguin progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu, i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Apareixen recollides en l'annex 1 d'aquest Decret i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establertes en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.
- d) Competències específiques: acompliments que els alumnes han de poder desplegar en activitats o en situacions el tractament de les quals requereix dels sabers bàsics de cada àrea. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, les competències clau, i per una altra, els sabers bàsics de les àrees i els criteris d'avaluació.
- e) Criteris d'avaluació: referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en els alumnes en les situacions o activitats a les quals es refereixen les competències específiques de cada àrea en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.
- f) Sabers bàsics: coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una àrea i l'aprenentatge de la qual és necessari per a l'adquisició de les competències específiques. L'ordre d'aquests sabers així com apareixen al currículum de les matèries no comporta cap seqüenciació. Tot seguint els criteris de la concreció curricular del centre, atesa la diversitat dels

alumnes, al context educatiu o a altres criteris pedagògics, l'equip docent pot aprofundir en uns més que en uns altres, a més d'agrupar-los i articular-los.

- g) Proposta pedagògica: la selecció dels criteris d'avaluació de les competències específiques per als diferents cursos, la seva seqüència, dins un mateix curs, i la selecció dels sabers bàsics que es tractaran per tal de desenvolupar aquestes competències.
- h) Situacions d'aprenentatge: situacions i activitats que impliquen el desplegament per part dels alumnes d'actuacions associades a competències clau i competències específiques, i que contribueixen a la seva adquisició i al seu desenvolupament.

Article 3. L'etapa d'educació infantil en el marc del sistema educatiu.

- 1. L'educació infantil constitueix l'etapa educativa amb identitat pròpia que atén els infants des del naixement fins als sis anys d'edat.
- 2. Aquesta etapa s'ordena en dos cicles. El primer comprèn fins als tres anys, i el segon, des dels tres als sis anys d'edat.

Article 4. Finalitats.

- 1. La finalitat de l'educació infantil és la de contribuir al desenvolupament integral i harmònic dels alumnes en totes les seves dimensions: física, emocional, sexual, afectiva, social, cognitiva i artística, tot potenciant l'autonomia personal i la creació progressiva d'una imatge positiva i equilibrada d'ells mateixos, així com a l'educació en valors cívics per a la convivència.
- 2. Aquesta etapa ha d'atendre progressivament el desenvolupament afectiu, el moviment i els hàbits de control corporal, les manifestacions de la comunicació i del llenguatge, les pautes elementals de convivència i relació social, així com el descobriment de les característiques físiques i socials del medi en què viuen els alumnes. A més, ha de facilitar que elaborin una imatge positiva i equilibrada de si mateixos i que adquireixin autonomia personal.

Article 5. Principis generals.

1. L'educació infantil té caràcter voluntari.
2. En el marc del pla que ha d'establir el Govern en col·laboració amb les administracions educatives que es preveu a la disposició addicional tercera de la Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, es tendeix a la implementació del primer cicle mitjançant una oferta pública suficient i la seva progressiva extensió de la gratuïtat, prioritzant l'accés dels infants en situació de risc de pobresa i exclusió social i atenent la situació de baixa taxa d'escolarització.
3. El segon cicle d'aquesta etapa educativa és gratuït.
4. Amb l'objectiu de garantir els principis d'equitat i inclusió, la programació, la gestió i el desenvolupament de l'educació infantil han d'atendre la compensació dels efectes que les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic tenen en l'aprenentatge i evolució infantil, així com a la detecció precoç i l'atenció primerenca de necessitats específiques de suport educatiu.
5. Amb aquest mateix objectiu, les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin s'han de regir pels principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA).
6. La Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres ha de procurar escolaritzar de manera equilibrada, en col·laboració amb les entitats locals, els infants que s'incorporin en qualsevol moment de l'etapa entre els centres sostinguts amb fons públics. Els centres educatius han d'adoptar mesures d'acolliment i adaptació per a aquests alumnes.
7. L'educació infantil ha de mantenir la coherència necessària amb l'educació primària per assegurar una transició adequada dels alumnes entre etapes i facilitar la continuïtat del seu procés educatiu.

Article 6. Principis pedagògics i metodològics.

1. La pràctica educativa en aquesta etapa ha de cercar desenvolupar i assentar progressivament les bases que facilitin el màxim desenvolupament de cada alumne.
2. Aquesta pràctica s'ha de basar en experiències d'aprenentatge globalitzades, significatives i emocionalment positives i en l'experimentació i el joc, i s'ha de dur a terme en un ambient d'afecte i confiança per potenciar la seva autoestima i integració social i l'establiment d'una base afectiva segura, tot vetllant per garantir des del primer contacte una transició positiva des de l'entorn familiar a l'escolar, així com la continuïtat entre cicles i entre etapes.
3. En els dos cicles d'aquesta etapa, s'ha d'atendre progressivament el desenvolupament afectiu, la gestió i autoregulació emocional, el moviment i els hàbits de control corporal, les manifestacions de la comunicació i del llenguatge, les pautes elementals de convivència i relació social, així com l'exploració, descoberta i cura de l'entorn, dels éssers vius que hi conviuen i de les característiques físiques i socials del medi en el qual viuen els alumnes. També s'inclourà l'educació en valors.
4. Així mateix, en els dos cicles d'aquesta etapa s'ha d'incloure l'educació per al consum responsable i sostenible i la promoció i educació per a la salut.
5. A més, s'ha d'afavorir que els alumnes adquireixin autonomia personal i elaborin una imatge de si mateixos positiva, equilibrada i igualitària, lliure d'estereotips discriminatoris.
6. S'ha de fomentar el desenvolupament de tots els llenguatges i maneres de percepció específics d'aquestes edats per desenvolupar el conjunt de les seves potencialitats, respectant l'específica cultura de la infància que defineixen la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant i les Observacions Generals del seu Comitè.
7. Igualment, sense que resulti exigible per afrontar l'educació primària, es pot afavorir, en el segon cicle, una primera aproximació a la lectura i a l'escriptura, així com experiències d'iniciació primerenca en habilitats

numèriques bàsiques, en les tecnologies de la informació i la comunicació, en l'expressió visual i musical i en altres experiències que determini la Conselleria d'Educació i Formació Professional.

8. En aquesta etapa s'ha de posar especial èmfasi a l'atenció a la diversitat dels alumnes, a l'atenció individualitzada orientada a aconseguir el màxim desenvolupament de cadascun dels alumnes i a la prevenció i resposta a les dificultats d'aprenentatge identificades prèviament o a aquelles que vagin sorgint al llarg de l'etapa.
9. Els aprenentatges s'han de tractar per mitjà d'activitats globalitzades que tinguin interès i significat per als alumnes, mitjançant situacions d'aprenentatge que parteixin de les vivències quotidianes del centre i de l'entorn, que permetin incorporar les seves experiències i aprenentatges i que s'adeqüin a les seves característiques evolutives i als seus ritmes i estils d'aprenentatge.
10. Per contribuir al manteniment de la identitat pròpia de les Illes Balears, s'ha d'afavorir l'ús de la llengua catalana, la difusió de la cultura i el coneixement de les tradicions.
11. Els mestres i els professionals educadors han d'adoptar mètodes de treball basats en els vincles afectius, els interessos, les experiències, les activitats i el joc, aplicats en un ambient d'afecte, confiança i seguretat per potenciar l'autoestima i la integració social dels alumnes.
12. S'ha de fomentar el treball en equip dels mestres i els professionals educadors, tot afavorint la coordinació dels integrants dels equips docents.

Article 7. Objectius.

L'educació infantil ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Conèixer el seu propi cos i el dels altres, així com les seves possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.

- b) Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.
- c) Adquirir progressivament autonomia en les seves activitats habituals.
- d) Desenvolupar les seves capacitats per anar assolint seguretat afectiva i emocional i formar-se una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.
- e) Relacionar-se amb els altres amb igualtat i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en l'ús de l'empatia i la resolució pacífica de conflictes, evitant qualsevol tipus de violència.
- f) Desenvolupar habilitats comunicatives en els diferents llenguatges i les formes d'expressió.
- g) Iniciar-se en les habilitats lògiques i matemàtiques, en la lectura i l'escriptura, i en el moviment, el gest i el ritme.
- h) Promoure, aplicar i desenvolupar les normes socials que fomenten la igualtat entre homes i dones, convivint en la diversitat, establint relacions amb els altres i amb el grup des d'una perspectiva inclusiva.

Article 8. Àrees.

1. Els continguts educatius de l'educació infantil s'organitzen en àrees corresponents a àmbits propis de l'experiència i del desenvolupament infantil i s'han de tractar a través de propostes globalitzades d'aprenentatge que tinguin interès i significat per als alumnes.
2. Les àrees d'educació infantil són les següents:
 - Creixement en harmonia.
 - Descobriment i exploració de l'entorn.
 - Comunicació i representació de la realitat.
3. Aquestes àrees s'han d'entendre com a àmbits d'experiència intrínsecament relacionats entre si, per la qual cosa es requereix un plantejament educatiu que promogui la configuració de situacions d'aprenentatge globals, significatives i estimulants que ajudin a establir relacions entre tots els elements que les conformen.

Article 9. Competències, criteris d'avaluació i sabers bàsics.

1. En l'annex 1 d'aquest Decret s'estableixen les competències clau de l'etapa.
2. En l'annex 2 es fixen les competències específiques de cada àrea, que són comunes per als dos cicles de l'etapa, així com els criteris d'avaluació i els coneixements, destreses i actituds, enunciats en forma de sabers bàsics, que s'estableixen per a cada cicle en cada una de les àrees. Aquests elements curriculars s'estableixen amb caràcter orientatiu per al primer cicle i conformen, juntament amb els objectius de l'etapa, els ensenyaments mínims del segon cicle.

Article 10. Ensenyament de les llengües estrangeres.

L'ensenyament de les llengües estrangeres s'ha d'introduir de forma primerenca en el segon cicle de l'educació infantil, d'acord amb el que s'estableix en el projecte lingüístic de centre. Els alumnes han d'iniciar obligatòriament l'aprenentatge de la llengua estrangera al darrer curs del segon cicle de l'educació infantil. Els centres que ho considerin oportú poden anticipar l'ensenyament de la llengua estrangera al primer o segon curs del segon cicle de l'educació infantil, sempre que disposin dels recursos suficients i que se'n garanteixi la continuïtat en tots els cursos fins a l'acabament de l'etapa.

Article 11. Autonomia dels centres.

1. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de fomentar l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres, ha d'afavorir el treball en equip dels mestres i professionals educadors, i la seva activitat investigadora a partir de la pràctica educativa.
2. Tots els centres que imparteixin educació infantil han d'incloure en el seu projecte educatiu la proposta pedagògica a la qual es refereix l'article 12 d'aquest Decret, que ha de recollir el caràcter educatiu d'un i altre cicle.

3. Els centres que compten únicament amb el primer cicle han d'incloure a la seva concreció curricular un pla específic de coordinació amb els centres en els quals continuaran l'escolarització els seus alumnes quan canvien de cicle. Aquest pla ha de contemplar, a més de l'intercanvi d'informació sobre els alumnes, mesures per facilitar-ne la transició en el procés de canvi de centre i per coordinar la comunicació entre els cicles.
4. Per garantir la continuïtat del procés de formació i una transició i evolució positiva de tots els alumnes, s'ha de reflectir a la concreció curricular un pla per a la continuïtat entre aquesta etapa i l'educació primària, la qual cosa requerirà l'estreta coordinació entre els mestres de totes dues etapes, siguin o no del mateix centre.
5. Amb la finalitat de respectar la responsabilitat fonamental de les mares, pares o tutors legals en aquesta etapa, els centres que imparteixen educació infantil han d'arbitrar les mesures corresponents per cooperar estretament amb ells.
6. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de potenciar i promoure l'autonomia dels centres que en depenen, de manera que els seus recursos econòmics, materials i humans puguin adequar-se als plans de feina i d'organització que elaborin, una vegada que siguin convenientment avaluats i valorats. Els centres sostinguts amb fons públics han de retre comptes dels resultats obtinguts al Consell escolar del centre i tenint en compte el que es preveu a l'article 160 de la Llei 1/2022, de 8 de març d'educació de les Illes Balears, sobre l'avaluació dels centres educatius.

Article 12. Concreció curricular.

1. Els centres docents han de desenvolupar, completar, adequar i concretar el currículum establert en aquest Decret, adaptant-lo a les característiques personals de cada alumne, així com a la seva realitat socioeducativa. Aquests acords conformen la concreció curricular del centre.
2. La concreció curricular ha d'incloure:

- la proposta pedagògica.
 - la coordinació amb els centres de destinació dels alumnes quan canvien de cicle.
 - la coordinació amb els mestres de primària per al procés de transició i evolució des de l'educació infantil fins a l'educació primària.
 - els instruments de recollida i de registre de la informació.
3. La concreció curricular, que forma part del projecte educatiu, ha d'estar a l'abast de la comunitat educativa del centre.

Article 13. Desplegament del currículum a l'aula

1. Per a l'adquisició i desenvolupament de les competències a les quals es refereixen els apartats anteriors, l'equip de cicle ha de dissenyar situacions d'aprenentatge, tot tenint en compte les diferents àrees, les característiques dels alumnes i de l'entorn del centre, i d'acord amb els principis i l'estructura que s'estableixen en l'annex 3.
2. Les situacions d'aprenentatge s'han de desplegar en la programació d'aula, que ha d'incloure la seqüenciació de les activitats d'ensenyament i aprenentatge, l'avaluació i els recursos necessaris per al desenvolupament de les sessions.
3. Els mestres i els professionals educadors que atenen els alumnes han d'adaptar aquestes concrecions a la seva pròpia pràctica educativa, tot basant-se en el Disseny Universal per a l'Aprenentatge, d'acord amb les característiques d'aquesta etapa educativa i les necessitats col·lectives i individuals dels seus alumnes.
4. A les programacions d'aula, s'hi han de preveure les adequacions necessàries per atendre els alumnes amb necessitat específica de suport educatiu des d'una perspectiva inclusiva, tenint en compte els principis del DUA.

Article 14. Tutoria i cicles

1. Cada grup d'alumnes ha de tenir un mestre o professional educador, en el seu cas, com a tutor, designat pel director del centre, que s'ha d'encarregar de coordinar les activitats de tutoria i de dur a terme el conjunt d'accions educatives que contribueixen a desenvolupar les capacitats de l'alumne, la seva maduresa i autonomia, contribuint a la formació de la personalitat i a la reflexió.
2. Els tutors han de mantenir una relació permanent amb la família, a fi de facilitar l'exercici dels drets reconeguts en l'article 4.1. d) de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació.
3. L'equip docent de grup, coordinat pel tutor, està constituït pel conjunt de mestres del grup. En el primer cicle, a més, ha d'estar integrat pels professionals educadors.
4. El cicle constitueix la unitat curricular temporal d'organització i d'avaluació. L'equip de cicle està constituït pel tutor de cada grup i els mestres del cicle. En el primer cicle, a més, estarà integrat pels professionals educadors. Ha de desenvolupar el treball de manera coordinada, i ha de garantir la necessària unitat de programació i d'avaluació. S'ha d'afavorir el treball en equip dels mestres i professionals educadors d'un mateix cicle.
5. S'ha d'afavorir la continuïtat dels mestres i professionals educadors en un mateix grup al llarg de tot el cicle.

Article 15. Atenció a les diferències individuals

1. L'atenció individualitzada constitueix la pauta ordinària de l'acció educativa dels mestres i els professionals educadors.
2. La intervenció educativa ha de contemplar la diversitat dels alumnes, tot adaptant la pràctica educativa a les característiques personals, necessitats, interessos i estil cognitiu dels alumnes i identificant aquelles característiques que puguin tenir incidència en la seva evolució escolar amb l'objectiu d'assegurar-ne la plena inclusió de tots.

3. La Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa ha d'establir procediments que permetin la detecció primerenca de les dificultats que poden donar-se en els processos d'ensenyament i aprenentatge i la seva prevenció a través de plans i programes que facilitin una intervenció precoç, comptant amb la col·laboració de les mares, pares o tutors legals, de l'equip directiu i dels mestres del centre corresponent. Així mateix, ha de facilitar la coordinació dels sectors que intervenen en l'atenció d'aquests alumnes.
4. Els equips d'atenció primerenca de la Conselleria d'Educació i Formació Professional (EAP) són els serveis d'assessorament psicopedagògic dels centres sostinguts total o parcialment amb fons públics que només disposen de l'etapa d'educació infantil. A més, coordinen els processos d'orientació i suport dels infants amb necessitats específiques de suport educatiu dins l'entorn inclusiu d'aquests centres.
5. La Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa ha d'establir els criteris i mecanismes per garantir l'atenció integrada i normalitzada als alumnes amb necessitats educatives especials. Així mateix, ha d'aportar els recursos humans i materials necessaris als centres d'educació infantil que en depenen i als centres privats concertats al segon cicle.
6. Els centres han d'adoptar la resposta educativa que millor s'adapti a les característiques i necessitats personals dels alumnes que presentin necessitats educatives especials.
7. Així mateix, els centres han d'adoptar les mesures adequades dirigides als alumnes que presentin necessitats específiques de suport educatiu.
8. L'alumne identificat amb necessitats educatives especials, excepcionalment, pot romandre escolaritzat un any més en el tercer curs del primer cicle o al segon cicle de l'educació infantil, quan el dictamen d'escolarització així ho aconselli, prèvia autorització expressa de la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres.

9. L'alumne amb altes capacitats intel·lectuals que cursa cinquè o sisè d'educació infantil pot incorporar-se de forma anticipada al primer o segon curs, respectivament, de l'educació primària quan es prevegi que aquesta decisió és la més adient per al seu desenvolupament personal i social. Aquesta incorporació anticipada ha de comptar amb l'autorització expressa de la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres.

Article 16. Horari.

1. L'horari en l'etapa d'educació infantil s'ha d'entendre com la distribució en seqüències temporals de les activitats que es realitzen en els diferents dies de la setmana, tenint en compte que tots els moments de la jornada tenen caràcter educatiu.
2. L'horari escolar s'ha d'organitzar des d'un enfocament globalitzat i ha d'incloure propostes d'aprenentatge que permetin alternar diferents tipus i ritmes d'activitat amb períodes de descans en funció de les necessitats dels alumnes.

Article 17. Avaluació.

1. L'avaluació ha de ser global, contínua i formativa. L'observació directa i sistemàtica, ha de constituir la tècnica principal del procés d'avaluació.
2. L'avaluació en aquesta etapa ha d'estar orientada a identificar les condicions inicials individuals i el ritme i característiques de l'evolució de cada alumne. A aquest efecte, s'han de prendre com a referència els criteris d'avaluació establerts per a cada cicle en cada una de les àrees.
3. El procés d'avaluació ha de contribuir a millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge mitjançant la valoració de la pertinència de les estratègies metodològiques i dels recursos utilitzats. Amb aquesta finalitat, tots els professionals implicats han d'avaluar la seva pròpia pràctica educativa.

4. Les mares, pares o tutors legals han de participar i donar suport a l'evolució del procés educatiu dels seus fills o tutelats, així com conèixer les decisions relatives a l'avaluació i col·laborar en les mesures que adoptin els centres per facilitar el progrés educatiu dels alumnes.
5. L'avaluació és responsabilitat del tutor. És la persona encarregada de recollir i registrar les informacions aportades per l'equip docent, a més de coordinar les actuacions i decisions relatives al procés d'avaluació dels alumnes amb el suport, si escau, dels serveis d'orientació corresponents.
6. La valoració del procés d'aprenentatge dels alumnes s'ha d'expressar en termes qualitatius. Els criteris d'avaluació del currículum d'etapa han de ser el referent fonamental per valorar tant el grau d'adquisició de les competències específiques com l'assoliment dels objectius d'etapa.
7. Per als alumnes que hagin estat identificats com a alumnes amb necessitats educatives especials i que requereixin adaptacions curriculars significatives, el referent de l'avaluació són els criteris d'avaluació que s'hi fixen.

Article 18. Procés d'avaluació.

1. Al llarg de cada cicle, i de forma contínua, s'han de tenir en compte les situacions diàries i quotidianes per analitzar els progressos i les dificultats dels alumnes, així com per observar el seu procés de desenvolupament i els aprenentatges adquirits, incloent els de caire social, cognitiu, motriu, comunicatiu, lingüístic, emocional i afectiu, per tal d'adequar la intervenció educativa a les seves necessitats.
2. Quan un alumne s'incorpora per primer cop a l'etapa d'educació infantil o canvia de centre al llarg de la mateixa etapa, s'han de recollir les dades més significatives del seu procés de desenvolupament, incloent-hi les referides al llenguatge oral i la seva llengua materna, així com les seves necessitats i rutines quotidianes. S'ha de tenir en compte la informació proporcionada per les mares, pares o tutors legals, i ha d'incloure també els informes mèdics, psicològics, pedagògics i socials que siguin rellevants per a la vida escolar.

3. La informació recollida en el punt anterior s'ha de tenir en compte per ajustar el procés d'adaptació de l'alumne al centre i s'ha de completar amb l'observació directa del grau de desenvolupament de les capacitats bàsiques per part del tutor i de la resta de l'equip docent, si és el cas.
4. L'equip de cicle ha de decidir els instruments de recollida i de registre de la informació, així com la informació concreta que és necessària per a l'avaluació. Aquestes decisions s'han d'incloure en la concreció curricular.
5. El procés d'avaluació contínua ha de tenir en compte la informació recollida inicialment i ha de prendre com a referència els criteris d'avaluació recollits a la proposta pedagògica de la concreció curricular.
6. Quan el progrés d'un alumne no és el que s'espera d'acord amb la proposta pedagògica del centre, s'han d'establir mesures de suport. Aquestes mesures s'han d'adoptar en el moment del curs en què es detecten les dificultats i s'han d'adreçar a garantir el desenvolupament de les competències específiques.

Article 19. Documents oficials d'avaluació

1. Els documents oficials d'avaluació són:
 - a) Expedient acadèmic.
 - b) Informe d'avaluació de final de cicle.
2. En els centres de titularitat pública, privats concertats i de la xarxa complementària a la xarxa d'escoles públiques de les Illes Balears, la informació d'aquests documents s'ha d'introduir al programa de gestió educativa de les Illes Balears (GestIB). Els centres privats autoritzats també podran introduir la informació d'aquests documents en el GestIB.

Article 20. Expedient acadèmic.

1. Quan un alumne s'incorpora per primer cop a l'etapa d'educació infantil, se li ha d'obrir un expedient acadèmic.
2. En aquest expedient s'hi han de consignar les dades personals, familiars, psicopedagògiques i mèdiques d'interès educatiu de l'alumne, les dades relatives al centre i el resum de l'escolarització de l'alumne, que ha de reflectir els cursos en què l'alumne ha estat escolaritzat al llarg de l'etapa, el centre i les observacions sobre les circumstàncies de l'escolarització. S'hi poden adjuntar també altres documents personals que es considerin rellevants.
3. Quan un alumne hagi estat identificat amb necessitats educatives especials, s'ha d'incloure al seu expedient acadèmic una còpia de la valoració psicopedagògica, així com informació dels suports i les adaptacions curriculars que s'hagin realitzat.
4. L'expedient acadèmic s'ha de tancar a la fi de l'educació infantil o quan l'alumne es traslladi a un altre centre.
5. L'expedient acadèmic s'ha de custodiar en el centre i s'hi ha de conservar mentre aquest existeixi.

Article 21. Informe d'avaluació de final de cicle.

1. En acabar cada cicle s'ha de realitzar un informe d'avaluació final dels alumnes a partir de les dades obtingudes en el procés d'avaluació contínua en referència al grau de desenvolupament de les competències específiques.
2. En aquest informe s'ha d'avaluar el grau d'assoliment de cada un dels criteris d'avaluació establerts al cicle corresponent. Aquesta avaluació s'ha de fer d'acord amb la següent gradació:
 - a) Gens
 - b) Poc
 - c) Suficientment
 - d) Majoritàriament
 - e) Completament

3. A més, aquest informe ha d'anar acompanyat d'una reflexió elaborada per l'equip docent sobre el grau d'assoliment d'aquests criteris d'avaluació en relació a les competències específiques del cicle.

Article 22. Trasl·lat a un altre centre

En cas de trasllat a un altre centre durant el curs escolar, el centre de destinació ha de sol·licitar al centre d'origen el darrer informe d'avaluació de l'alumne i altra informació rellevant.

Article 23. Comunicació amb les mares, pares o tutors legals

1. Abans del començament del curs escolar s'han de convocar les mares, pares o tutors legals dels infants que s'incorporin per primer cop al centre a una reunió en la qual se'ls ha d'informar del funcionament general d'aquest i s'hi han d'acordar actuacions per facilitar la incorporació a la vida escolar dels seus fills, a més d'altres aspectes dirigits a potenciar la participació i la cooperació amb el centre.
2. Al llarg del curs, els tutors han de mantenir una comunicació contínua i fluida amb mares, pares o tutors legals dels seus alumnes per tal d'informar-los del desenvolupament, l'evolució, la maduració, la integració social i educativa i el procés d'aprenentatge general dels seus fills en les situacions quotidianes. Així mateix, el tutor podrà rebre les informacions per part de les mares, pares o tutors legals que siguin rellevants per al procés educatiu de l'alumne. Els centres han d'establir, a la concreció curricular, el procediment mitjançant el qual s'ha de recollir aquesta informació.
3. Els centres han de promoure la participació i col·laboració de les mares, pares o tutors legals a la vida del centre mitjançant activitats que en fomentin la pertinença i treballin el concepte de comunitat educativa.

4. Com a mínim, s'ha de realitzar una reunió, col·lectiva o individual, amb les mares, pares o tutors legals al començament del curs escolar i dues més al llarg de cada curs, una individual i una altra col·lectiva.
5. A més de la informació esmentada en els punts anteriors, s'han de lliurar a les mares, pares o tutors legals, com a mínim, dos informes escrits un dels quals a final de curs, a partir de les dades obtingudes en l'avaluació contínua. Aquest informe ha de contenir, com a mínim, l'adaptació a la vida escolar, el procés evolutiu i els progressos del seu fill. A més, han d'incloure les dades referents al desenvolupament de les competències específiques de les diferents àrees, segons la proposta pedagògica. Si és el cas, també han de reflectir les mesures d'adaptació i de suport que es duen a terme. En el darrer curs de cada cicle, aquest informe pot coincidir amb el que s'estableix a l'article 21.

Article 24. Atribució docent

L'atenció educativa directa als alumnes del primer cicle d'educació infantil correspon al personal qualificat que estableix Decret 23/2020, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text Consolidat del Decret pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil.

L'atribució docent per als mestres del segon cicle d'educació infantil dels centres públics és la que s'estableix al Reial decret 1594/2011, de 4 de novembre, pel qual s'estableixen les especialitats docents del cos de mestres que exerceixen les seves funcions en les etapes d'educació infantil i d'educació primària regulades en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

L'atribució docent per als mestres del segon cicle d'educació infantil dels centres privats és la que s'estableix al Reial decret 476/2013, de 21 de juny, pel qual es regulen les condicions de qualificació i formació que han de tenir els mestres dels centres privats d'educació infantil i d'educació primària.

Disposició adicional primera

Gènere

Les formes de gènere gramatical tradicionalment dites masculines que apareixen en aquesta norma s'han d'entendre com a genèriques; per tant, quan es refereixen a persones es refereixen a totes, amb independència del sexe amb què s'identifiquen.

Disposició addicional segona **Igualtat entre les persones**

Els centres docents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que es compleix el que s'estableix en el capítol I del títol IV de la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i en l'article 12 de la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia.

Disposició addicional tercera **Protecció de dades de caràcter personal**

En relació amb les dades de caràcter personal de les persones interessades en els procediments que es regulen en aquest Decret, s'ha de complir el que es preveu en la disposició addicional vint-i-tresena de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig d'educació, així com el que es preveu en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i al Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades).

Disposició addicional quarta **Ensenyaments de religió**

1. Els ensenyaments de religió s'han d'incloure en el segon cicle de l'educació infantil d'acord amb el que s'estableix en la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

2. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de garantir que, a l'inici del curs, les mares, pares o tutors legals puguin manifestar la voluntat que els seus fills rebin o no ensenyaments de religió.
3. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de vetllar perquè els ensenyaments de religió respectin els drets de tots els alumnes i de les seves mares, pares o tutors legals i perquè rebre o no aquests ensenyaments no suposi cap discriminació.
4. La determinació del currículum de l'ensenyament de les diferents confessions religioses, amb les quals l'Estat espanyol ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa, és competència de les corresponents autoritats religioses.

Disposició adicional cinquena

Ensenyaments del sistema educatiu espanyol impartits en llengües estrangeres

1. Els centres poden establir l'ús de metodologies d'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres, sense que això suposi modificació dels aspectes bàsics regulats en aquest Decret. En aquest cas, han de procurar que al llarg de l'etapa els alumnes desenvolupin de manera equilibrada la seva competència en les diferents llengües.
2. El fet que els centres imparteixin els seus ensenyaments conforme al que es preveu en l'apartat anterior en cap cas pot suposar la modificació dels criteris per a l'admissió dels alumnes establerts en l'article 86 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

Disposició transitòria única.

Aplicació de la normativa autonòmica.

1. Els articles que es mantenen vigents del Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, mantenen els seus efectes i són d'aplicació fins a la finalització del curs 2021-2022.

2. El Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, es manté vigent i és d'aplicació fins a la finalització del curs 2021-2022.
3. L'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura, de 2 de febrer de 2009, sobre l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat d'educació infantil a les Illes Balears, es manté vigent i és d'aplicació fins a la finalització del curs 2021-2022.

Disposició derogatòria única

Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria.
2. Queda derogat el Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears.
3. Queda derogada l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura, de 2 de febrer de 2009, sobre l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat d'educació infantil a les Illes Balears.
4. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'oposin a aquest Decret o el contradiguin.

Disposició final primera

Aplicació i desplegament

Es faculta al conseller d'Educació i Formació Professional per dictar les disposicions necessàries per desplegar i executar aquest Decret.

Disposició final segona

Calendari d'implantació

El contingut d'aquest Decret s'ha d'implantar el curs escolar 2022-2023.

Disposició final tercera
Entrada en vigor

Aquest Decret entra en vigor l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma ... de de 2022

El conseller d'Educació i Formació Professional

La presidenta

Martí X. March Cerdà

Francesca Lluch Armengol Socias

ANNEX 1. Competències clau de l'educació infantil.

L'etapa d'educació infantil suposa l'inici del procés d'adquisició de les competències clau per a l'aprenentatge permanent que apareixen recollides en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 i han estat adaptades, en aquest decret, al context escolar, així com als principis i finalitats del sistema educatiu establerts en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació. Aquestes competències són les següents:

- Competència en comunicació lingüística,
- Competència plurilingüe,
- Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria,
- Competència digital,
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre,
- Competència ciutadana,
- Competència emprenedora,
- Competència en consciència i expressió culturals.

D'acord amb el que s'expressa en la Recomanació, no existeix jerarquia entre les diferents competències, considerant-se totes igualment importants. Tampoc s'estableixen entre elles límits diferenciats, sinó que se solapen i entrellacen. Tenen, per tant, caràcter transversal: cap no es correspon directament i unívocament amb una única àrea; i totes s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en les diferents àrees. Aquest caràcter transversal de les competències afavoreix l'enfocament globalitzat propi de l'etapa d'educació infantil.

S'espera que l'adquisició d'aquestes competències al llarg de la seva escolarització permeti als alumnes preparar-se per afrontar amb èxit els principals reptes del segle XXI: planificar hàbits de vida saludables, protegir el medi ambient, resoldre conflictes de manera pacífica, actuar com a consumidors responsables, usar de manera ètica i eficaç les tecnologies, promoure la igualtat de gènere, manejar l'ansietat que genera la incertesa, identificar situacions d'inequitat i desenvolupar sentiments d'empatia, cooperar i viure en societats obertes i canviants, apreciar el valor de la diversitat, formar part d'un projecte col·lectiu i adquirir confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament. La resposta a

aquests i altres desafiaments –entre els quals existeix una absoluta interdependència— necessita dels coneixements, destreses i actituds que subjeuen a les competències clau i són tractats de manera global des de totes les àrees que conformen l'etapa.

Per aquesta raó, en l'elaboració dels ensenyaments mínims de l'educació infantil, s'ha adoptat una visió estructural i funcional de les competències clau, en la qual les seves tres dimensions —la cognitiva o coneixements; la instrumental o destreses, i l'actitudinal o actituds— s'integren en accions concretes per resoldre de manera eficaç una tasca significativa i contextualitzada orientada al desenvolupament integral dels alumnes, responen així a l'objectiu establert per a l'etapa en la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

Amb aquest mateix objectiu, entre les competències s'han incorporat destreses essencials com el pensament crític, la resolució de problemes, el treball en equip, les destreses de comunicació i negociació, les destreses analítiques, la creativitat i les destreses interculturals. Aquestes faciliten als infants el descobriment, el coneixement i la comprensió de la seva realitat, que inclou, entre altres, l'entorn i els objectes, les organitzacions i relacions socials, els diferents llenguatges per comunicar d'una manera respectuosa i creativa les seves idees, intencions o vivències.

El desenvolupament de les competències ve condicionat per les diferents maneres de comprendre la realitat a cada moment de l'etapa que, encara que té caràcter global, s'organitza en dos cicles amb intencionalitat educativa, els elements curriculars de la qual s'adapten a les característiques i particularitats dels alumnes de cada un d'aquests cicles. En el primer cicle es dóna especial rellevància als processos de coneixement i domini del propi cos i d'individualització, a la construcció d'una trama de relacions i interaccions en l'entorn físic i social, i a l'ús dels llenguatges que la fan possible. Tot això, regit pel principi fonamental de respecte als ritmes individuals de cada alumne, a les seves cures essencials en un entorn afectiu, participatiu i d'igualtat que li proporcioni confiança, benestar i seguretat. En el segon cicle, s'amplien i reforcen els aprenentatges adquirits prèviament, i s'intensifica el protagonisme de l'adquisició de destreses que contribueixin a «aprendre a ser» i «aprendre a fer», avançant

així en el camí cap al desenvolupament d'un cert grau d'autonomia, responsabilitat i iniciativa en la realització de tasques. En tots dos cicles, el procés de desenvolupament i aprenentatge ve marcat per l'observació, l'escolta activa i l'augment progressiu de l'activitat a través de l'experimentació i del joc.

Les competències clau es veuen reflectides tant en els diferents elements curriculars com en els principis pedagògics propis de l'etapa.

El primer d'aquests principis és el foment del desenvolupament integral dels alumnes. Aquesta tasca exigeix conèixer les seves necessitats, interessos i inquietuds, i implica conèixer també els factors i els processos evolutius que configuren les seves possibilitats d'experimentar, de desenvolupar-se i d'aprendre. De la mateixa manera, donar resposta a aquestes necessitats, interessos i inquietuds, en funció de la seva maduresa i del moment vital en el qual es troben, permet proporcionar-los les eines que els ajudin a desenvolupar-se amb major autonomia i a afrontar amb responsabilitat els reptes que puguin presentar-se a curt i llarg termini. Per això, s'han de tenir en compte les necessitats i oportunitats individuals de cada infant, així com les del seu context familiar i s'han d'establir les mesures ordinàries i extraordinàries que garanteixin la seva inclusió educativa.

Un altre dels principis pedagògics basa la pràctica educativa en l'experimentació i el joc, així com en experiències d'aprenentatge significatives i emocionalment positives. D'aquesta manera, l'aprenentatge es concep com un procés que realitzen els alumnes de manera activa, que implica la seva actuació sobre la realitat, la seva motivació, l'elaboració d'interpretacions i la comprensió de significats progressivament ajustats als aspectes del seu entorn i de si mateix que vulgui explorar, descobrir i aprendre. En aquest sentit i per facilitar la vinculació de les situacions d'aprenentatge amb les necessitats, interessos i inquietuds dels infants, s'espera que aquestes siguin formulades des de la interacció entre alumnes i la persona adulta, tot establint connexions entre el que és nou, sabut, experimentat i viscut. Tractar des d'aquest enfocament els aprenentatges de l'etapa, suposa dissenyar i desenvolupar situacions d'aprenentatge funcionals, significatives i rellevants, que requereixin la concurrència simultània o successiva dels coneixements, destreses i actituds propis de les àrees que conformen l'educació infantil.

Amb la finalitat d'afavorir la inclusió de tots els alumnes, s'ha de tenir una atenció especial a l'accessibilitat del material manipulatiu a l'aula. Així mateix, el disseny de les activitats diàries s'ha de tractar des d'un enfocament que previngui la discriminació. Per assegurar el benestar emocional i fomentar la inclusió social dels alumnes amb discapacitat, s'ha de garantir la interacció amb els iguals en el desenvolupament d'aquestes activitats. De la mateixa manera, s'han de tenir en compte les possibles necessitats específiques quant a la comunicació i el llenguatge dels alumnes amb discapacitat.

Es recullen, a continuació, algunes de les maneres amb les quals, des de l'etapa, es contribueix a l'adquisició de les competències clau:

Competència en comunicació lingüística

La competència en comunicació lingüística fa referència a la comunicació i el desenvolupament de les capacitats per comprendre i expressar-se en els seus diferents àmbits i en els diversos contextos comunicatius de la vida quotidiana de l'infant.

A l'educació infantil, es potencien intercanvis comunicatius respectuosos amb altres alumnes i amb els adults, dotant-los d'intencionalitat i continguts progressivament elaborats, a partir de coneixements, destreses i actituds que es van adquirint i que afavoriran l'aparició d'expressions de creixent complexitat i correcció sobre un mateix i sobre vivències, emocions i sentiments propis i dels altres. A més, l'oralitat té un paper destacat en aquesta etapa, no sols per ser el principal instrument per a la comunicació, l'expressió i la regulació de la conducta, sinó també perquè és el vehicle principal que permet als alumnes gaudir d'un primer acostament a la cultura literària a través de les rimes, reguitzells, endevinalles i contes, enriquint el seu bagatge sociocultural i lingüístic des del respecte a la diversitat. En aquesta etapa educativa, a més de la comunicació lingüística, s'han d'afavorir les múltiples i variades maneres de comunicació a través de diferents llenguatges: expressiu, corporal, musical i artístic.

Competència plurilingüe

En aquesta etapa, s'inicia el contacte amb llengües i cultures diferents de la familiar, fomentant en els alumnes les actituds de respecte i estima per la diversitat lingüística i cultural, així com l'interès per l'enriquiment del seu

repertori lingüístic. Es promouen d'aquesta manera el diàleg i la convivència democràtica.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria

La competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria fa referència a la capacitat de raonament analític que impliqui abstraccions, pensament lògic, deductiu i numèric que permeti comprendre millor l'espai i representar i analitzar la realitat al llarg de la vida emprant metodologies científiques que permetin fer-se preguntes sobre la realitat i treure'n conclusions. També implica saber-se relacionar amb la tecnologia i emprar-la de manera adequada i quan la situació ho requereixi, tot fent-se càrrec dels perills que pot comportar, així com de les oportunitats que s'obren en els diferents contextos al llarg de la vida.

Els infants s'inicien en les destreses lògiques i matemàtiques, i fan els primers passos cap al pensament científic a través del joc, la manipulació i la realització d'experiments senzills. El procés d'ensenyament i aprenentatge a l'educació infantil es planteja en un context suggeridor i divertit en el qual s'estimuli, des d'un enfocament coeducatiu, la curiositat dels alumnes per entendre allò que configura la seva realitat, sobretot el que està a l'abast de la seva percepció i experiència, respectant els seus ritmes d'aprenentatge. Amb aquesta finalitat, es convida a observar, classificar i quantificar, construir, fer-se preguntes, provar i comprovar, per entendre i explicar alguns fenòmens de l'entorn natural pròxim, iniciar-se en l'estima pel medi ambient i en l'adquisició d'hàbits saludables. Per al desenvolupament d'aquesta competència general, es dona una atenció especial a la iniciació primerenca en habilitats numèriques bàsiques, la manipulació d'objectes i la comprovació de fenòmens.

Competència digital

La competència digital fa referència a les potencialitats i riscos que genera l'aprenentatge del món digital i la necessitat de saber-ne fer un ús responsable i respectuós amb les persones i amb el medi, vetllant per l'educació integral, sobretot en aquesta etapa.

A l'etapa d'educació infantil s'inicia el procés d'alfabetització digital que comporta, entre altres, l'accés a la informació, la comunicació i la creació de continguts a través de mitjans digitals, així com l'ús saludable i responsable d'eines digitals. A

més, l'ús i la integració d'aquestes eines en les activitats, les experiències i els materials de l'aula pot contribuir a augmentar la motivació, la comprensió i el progrés en l'adquisició d'aprenentatges dels alumnes.

En aquestes edats primerenques, i especialment en el primer cicle, s'han d'afavorir les activitats necessàries per a un desenvolupament òptim i l'ús de pantalles i mitjans digitals s'ha de retardar i, en tot cas, introduir-se de manera progressiva en el segon cicle. L'adult és el model dels infants i com a tal, ha de fer un ús adient d'aquestes eines digitals i mantenir la presència i atenció plena envers els infants. Cal, a més, que l'escola acompanyi les famílies en la construcció d'uns criteris i pautes en l'ús dels mitjans digitals en l'entorn familiar i vetllar pel desenvolupament integral de cadascun d'ells compensant les mancances de cada context.

En aquesta etapa s'entén sempre l'ús compartit dels dispositius digitals entre els infants i adults que els acompanyen per tal de garantir-ne un ús segur i responsable.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

Resulta especialment rellevant que els alumnes s'iniciïn en el reconeixement, l'expressió i el control progressiu de les seves pròpies emocions i sentiments, i avancin en la identificació de les emocions i sentiments dels altres, així com en el desenvolupament d'actituds de comprensió i empatia. D'altra banda, l'escolarització en aquesta etapa suposa també el descobriment d'un entorn diferent al familiar, en el qual s'experimenta la satisfacció d'aprendre en societat, compartint l'experiència pròpia amb altres persones i col·laborant amb elles de manera constructiva. Per a això, els alumnes comencen a posar en marxa, de manera cada vegada més eficaç, recursos personals i estratègies que els ajuden a desenvolupar-se en l'entorn social amb progressiva autonomia i a resoldre els conflictes a través del diàleg en un context integrador i de suport.

Competència ciutadana

La competència ciutadana fa referència a la capacitat per viure en una societat cada vegada més diversa i complexa, definida per la superposició i integració de cultures diverses, de formes de pensar diferents i d'opcions personals més lliures, que mai no s'havien assolit en cap societat anterior. Aquest enriquiment comporta una necessitat més gran de les competències socials i cíviques dels

ciutadans per poder conviure en aquest tipus de societat i ser capaç de participar-hi de manera constructiva al llarg de totes les etapes de la vida.

Amb l'objectiu d'establir les bases de l'exercici d'una ciutadania democràtica, s'ofereixen, en aquesta etapa, models positius que afavoreixin l'aprenentatge d'actituds basades en valors de respecte, equitat, igualtat i convivència, oferint pautes per a la resolució pacífica i dialogada dels conflictes. Es convida també a la identificació de fets socials relatius a la pròpia identitat i cultura, així com al compromís actiu amb els valors i pràctiques de la sostenibilitat. De la mateixa manera, es fomenta un compromís actiu amb la sostenibilitat. Amb aquesta finalitat, es promou l'adquisició d'hàbits saludables i sostenibles a partir de rutines que els alumnes van integrant en les seves pràctiques quotidianes. A més, es posen les condicions necessàries per crear comportaments respectuosos amb ells mateixos, amb els altres i amb el medi.

Competència emprenedora

La competència emprenedora fa referència a la capacitat creativa que, lligada amb la iniciativa, permet adaptar-se a cada moment per oferir resposta a les necessitats que es van presentant al llarg de la vida, tot assumint els riscos inherents a la novetat i aprofitant les oportunitats que sorgeixen en un marc on l'ètica individual i comuna permeti que els canvis s'esdevinguin en vistes a una millor vida per a tothom.

La creació i la innovació són dos factors clau per al desenvolupament personal, la inclusió social i la ciutadania activa. L'educació infantil és una etapa on s'estimula la curiositat, la iniciativa, la imaginació i la disposició a explorar i a crear a través del joc, d'activitats dirigides o lliures, de projectes cooperatius o d'altres propostes d'aprenentatge, la qual cosa suposa una oportunitat per potenciar l'autonomia i materialitzar les idees personals o col·lectives. D'aquesta manera, s'estableixen les bases del pensament estratègic i creatiu, la resolució de problemes, i es fomenta, des de les primeres edats, l'anàlisi crítica i constructiva.

Competència en consciència i expressió culturals

La competència en consciència i expressió culturals fa referència al patrimoni cultural propi i exclusiu dels éssers humans entenent que la creativitat i l'expressió cultural de les idees, experiències o emocions formen part de la vida

de l'ésser humà des dels seus orígens. Encara que aquesta competència es pot adquirir per contacte amb el propi context, cal que des de l'educació formal es treballi per formar persones i ciutadans que puguin comprendre els seus orígens per poder comprendre el seu present i albirar futurs possibles que contribueixin al desenvolupament de cada persona i de la cultura.

Perquè els alumnes construeixin i enriqueixin la seva identitat, es fomenta en aquesta etapa l'expressió creativa d'idees, sentiments i emocions a través de diversos llenguatges i diferents formes artístiques. Així mateix, s'ajuda al desenvolupament de la consciència cultural i del sentit de pertinença a la societat a través d'un primer acostament a les manifestacions culturals i artístiques.

ANNEX 2. Àrees de l'Educació Infantil.

La necessitat de sistematitzar i planificar l'activitat docent aconsella l'organització del currículum de l'etapa en tres àrees corresponents a àmbits propis de l'experiència i del desenvolupament infantil: creixement en harmonia; descobriment i exploració de l'entorn, i comunicació i representació de la realitat. Aquestes tres àrees participen en tots els aprenentatges i contribueixen al desenvolupament de totes les competències clau establertes en l'annex 1 d'aquest decret, així com a l'assoliment dels objectius d'etapa.

En cada àrea, es proposen unes competències específiques comunes per als dos cicles de l'etapa. Per a la formulació d'aquestes competències específiques s'han tingut en compte les competències clau de la Recomanació del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent en la seva vinculació amb els reptes i desafiaments del segle XXI, la qual cosa connecta amb l'enfocament competencial del currículum: la meta no és la simple adquisició de sabers, sinó el desenvolupament integral dels alumnes, que han d'aprendre a mobilitzar l'aprens per solucionar necessitats reals.

Per a cada àrea i cicle s'estableixen també els criteris d'avaluació. Donat el propi caràcter de l'etapa, aquests criteris d'avaluació no tenen valor acreditatiu, però serveixen com a referents per identificar el ritme i les característiques del progrés que es va produint, i proporcionen una valuosa informació per desenvolupar la labor de prevenció, detecció i intervenció, determinant en edats primerenques. Així mateix, en cada àrea s'inclouen els sabers bàsics que els alumnes han d'integrar, aprendre a articular i mobilitzar en finalitzar cada cicle, per poder desplegar les actuacions a les quals refereixen les competències específiques en el grau d'adquisició esperat en els esmentats criteris d'avaluació.

La divisió en àrees no implica que la realitat es presenti a l'aula de manera parcel·lada. Les tres àrees han d'entendre's com a àmbits d'experiència intrínsecament relacionats entre si, la qual cosa requereix un plantejament educatiu que promogui la configuració de situacions d'aprenentatge globals, significatives i estimulants que ajudin a establir relacions entre tots els elements que conformen aquesta realitat, des del respecte a la cultura de la infància.

Aquestes situacions han de promoure la interacció entre iguals, perquè, així com el desenvolupament dels alumnes ho permeti, es pugui respondre en equip al repte proposat. Són, per tant, excel·lents oportunitats per desenvolupar una actitud cooperativa i per aprendre a resoldre de manera adequada els possibles conflictes que puguin sorgir. En l'annex 3 es proporcionen suggeriments i orientacions per al disseny d'aquestes situacions d'aprenentatge.

La inclusió a l'aula dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu apropa els alumnes a la diversitat de formes de ser i estar en el món i els ajuda a observar com actuen les persones que han de desenvolupar-se de forma diferent al que ells consideren habitual. Una aula inclusiva dóna cabuda a diferents possibilitats i limitacions, a distintes formes de llenguatge i comunicació, a diverses formes de mobilitat i a múltiples maneres d'apropar-se i comprendre l'entorn. La convivència mútua enriqueix a totes les persones, desenvolupa una societat més justa i tolerant, on les diferències no s'entenen com un impediment, sinó com a una oportunitat de creixement personal i social per a tota la comunitat educativa.

Àrea 1. Creixement en harmonia.

L'àrea creixement en harmonia se centra en les dimensions personal i social dels alumnes, enteses com a inseparables i complementàries, que es desenvolupen i regulen de manera progressiva, conjunta i harmònica, encara que només adquireix sentit des de la complementarietat amb les altres dues, ja que es produeix en un entorn físic i natural determinat i precisa de la utilització de diferents llenguatges i representacions de la realitat.

Des del profund respecte als ritmes i estils de maduració individuals, els processos d'ensenyament i aprenentatge han d'adaptar-se a les característiques personals, necessitats, interessos i estil cognitiu de cada alumne. S'atén, per tant, al desenvolupament físic i motor, a l'adquisició gradual del control de si mateix i al procés gradual de construcció de la pròpia identitat, fruit de les interaccions amb ell mateix, amb l'entorn i amb els altres. En aquest procés, s'anirà avançant des de la dependència total de l'adult cap a una progressiva autonomia, en la mesura en

què cada individu va aprenent a integrar i a utilitzar els recursos i estratègies que li faciliten un desenvolupament ajustat i adaptat.

Les competències específiques de l'àrea identifiquen les actuacions que s'espera que els alumnes siguin capaços de desplegar en relació amb el seu propi desenvolupament personal i social al llarg de l'etapa, com a conseqüència de la intervenció educativa. Les tres primeres competències específiques desenvolupen aspectes relacionats amb el seu propi desenvolupament personal: el progressiu control d'ells mateixos que van adquirint a mesura que construeixen la seva pròpia identitat, comencen a establir relacions afectives amb els altres i van utilitzant els recursos personals per desenvolupar-se en el medi d'una forma cada vegada més ajustada i independent, valorant i confiant en les seves possibilitats i qualitats, i respectant les dels altres. L'última competència específica atén la necessària correlació entre la construcció de la pròpia identitat i les interaccions en l'entorn sociocultural en el qual aquella es produeix, ressaltant la importància de propiciar i afavorir interaccions sanes, sostenibles, eficaces, igualitàries i respectuoses.

Els sabers bàsics de l'àrea es presenten en quatre grans blocs: els dos primers se centren en el desenvolupament de la pròpia identitat, en les seves dimensions física i afectiva; el tercer, en la cura d'un mateix i en la cura de l'entorn; i el quart atén a la interacció amb el medi cívica i social.

En les primeres etapes del desenvolupament, el propi cos és font d'aprenentatges, de relació, d'expressió i base de l'activitat autònoma. L'entorn escolar ha de proporcionar el context adequat i l'acompanyament necessari, sota una mirada atenta, pacient i respectuosa, perquè els alumnes puguin descobrir el plaer que els proporciona l'activitat per iniciativa pròpia, que és una de les seves principals necessitats en relació amb el seu entorn, en un ambient estimulante de seguretat, calma i tranquil·litat. D'aquesta manera, aniran reconeixent el seu cos globalment i parcialment, les seves possibilitats perceptives i d'acció, expressió i moviment, així com les seves limitacions, sent capaços d'identificar les sensacions que experimenta, gaudir amb elles i servir-se de les possibilitats expressives del cos per manifestar-les.

Al llarg de l'etapa, s'evolucionarà des d'una activitat reflexa i involuntària, cap a una activitat motora cada vegada més intencional, que es va desenvolupant en paral·lel al control progressiu del seu cos. L'adquisició de destreses, cada vegada més complexes, serà el resultat de respondre a la necessitat d'utilitzar instruments i eines en les activitats quotidianes i en els jocs motors, sensorials, simbòlics i amb regles.

El desenvolupament de la personalitat i l'afectivitat en aquesta etapa es correspon amb la construcció de la pròpia identitat, diferenciada de les altres. La intervenció educativa ha de guiar i fomentar l'assoliment d'una autoimagen ajustada i positiva en tots els aspectes.

És l'edat en la qual es produeix el descobriment de la sexualitat i s'inicia la construcció sexual i de gènere. També en aquest aspecte, és el moment d'acompanyar a cada alumne en el seu propi desenvolupament personal, respectant la diversitat afectiva-sexual i ajudant-lo a identificar i eliminar tota discriminació. En aquest sentit, és important recordar que la interacció amb la persona adulta orienta i modela en gran manera l'alumne, atès que tendeix a imitar i reproduir les estratègies relacionals de les persones adultes que els envolten; per això és imprescindible identificar i erradicar, en el seu cas, els possibles mecanismes de discriminació oculta que puguin persistir en l'entorn escolar.

El desenvolupament de l'afectivitat és especialment rellevant en aquesta etapa, ja que és la base dels aprenentatges i conforma la personalitat infantil. Per això, s'ha de treballar des del primer moment amb el reconeixement, l'expressió i el control progressiu d'emocions i sentiments. L'expressió instintiva de les primeres emocions, associada sobretot a la satisfacció de les necessitats bàsiques, anirà evolucionant cap a formes progressivament complexes i sofisticades, conscients de les normes i valors socials. La interacció amb l'entorn proporciona una informació d'un mateix que contribueix, en gran manera, a la construcció de la pròpia imatge, lligada al seu torn al desenvolupament de sentiments de seguretat, autoconfiança i autoestima.

L'atenció als infants ha de respondre a paràmetres de qualitat afectiva i relacional i contribuir a la presa de consciència de si mateix i de les seves possibilitats. Les necessitats han d'atendre's en un clima acollidor i tranquil, que proporcioni el temps necessari perquè cada moment es visqui com una experiència plaent. Només a partir d'aquesta sensació de benestar i seguretat, la resta de principis aconseguix un valor significatiu i global. En aquest marc, la vida escolar s'organitza entorn de rutines estables, planificades a partir dels ritmes biològics i vinculades a l'adquisició progressiva d'hàbits saludables d'alimentació, higiene i descans. De manera gradual, s'incrementarà la seva iniciativa per incorporar en les seves situacions quotidianes els hàbits que contribueixen a la cura del propi cos i dels espais en els quals transcorre la seva vida quotidiana, en paral·lel al desenvolupament de l'autonomia personal i el despertar de la consciència de la relació d'interdependència i ecodependència entre les persones i l'entorn. Així, es produirà el progrés des de la dependència completa cap a una certa autonomia en la satisfacció de les seves necessitats i en l'adquisició d'hàbits sostenibles i socialment responsables.

L'establiment de vincles afectius de qualitat amb les persones significatives que l'envolten potenciarà la interacció i la curiositat infantil per explorar, conèixer i comprendre la realitat. Per a que l'escolarització es converteixi en una primera experiència vital emocionant i satisfactòria, s'ha de produir en un entorn ric, segur i estimulante. Les mares, pares o tutors legals són els primers responsables de la seva salut, benestar i desenvolupament, és imprescindible facilitar la seva participació en la creació d'un vincle segur a l'entorn educatiu. Aquesta participació pot incloure la seva presència a l'aula, especialment en els períodes d'adaptació.

Amb la incorporació a l'entorn escolar, aniran descobrint la seva pertinença al medi social: s'amplien de manera significativa les relacions interpersonals, es generen nous vincles i es desenvolupen actituds com la confiança, l'empatia i l'afecció segura, que constitueixen la sòlida base per a la seva socialització. L'aula es converteix en una petita comunitat de convivència en la qual es desenvolupen les habilitats socials i cada persona pot expressar les seves necessitats respectant les dels altres, entenent que les pautes elementals de convivència es deriven del

respecte mutu, i aprenent a gestionar i resoldre els conflictes de manera dialogada i evitant qualsevol tipus de violència i discriminació.

La diversitat cultural possibilita l'accés dels alumnes als diversos usos i costums socials des d'una perspectiva oberta i integradora que els permeti conèixer les diverses manifestacions culturals presents en la societat i generar així actituds d'acceptació, respecte i estima.

Competències Específiques

1. Progressar en el coneixement i control del seu cos i en l'adquisició de diferents estratègies, adequant les seves accions a la realitat de l'entorn d'una manera segura, per construir una autoimatge ajustada i positiva.

El coneixement, valoració i control que els infants van adquirint de si mateixos i de l'ús dels recursos del seu propi cos, al costat de la utilització dels sentits per desenvolupar-se en el medi de forma cada vegada més ajustada i independent, són aspectes fonamentals que van conformant la seva autonomia i la seva autodeterminació. Reconèixer-se com a persona diferenciada de les altres, elaborar la noció del "jo" i formar-se una autoimatge positiva són processos rellevants que requereixen la presa de consciència sobre les possibilitats d'un mateix, a partir de la identificació de les qualitats personals i de les diferències respecte a les altres persones, des de l'acceptació i el respecte. Aquests processos es produeixen a partir de les interaccions espontànies amb el medi, de les sensacions que experimenten i de l'exploració de si mateix, dels objectes i de l'entorn.

A través del joc viuen experiències que contribueixen al seu desenvolupament harmònic i integral, demostrant creixent control i autonomia del seu cos i també major independència respecte a les persones adultes. Experimentar les possibilitats motrius i sensibles del propi cos servirà per avançar en el control dinàmic en desplaçaments i moviments, superar reptes i elaborar un esquema corporal cada vegada més ajustat. També servirà per desenvolupar destreses necessàries en l'exploració, manipulació i ús de materials comuns.

2. Reconèixer, manifestar i regular progressivament les seves emocions expressant necessitats i sentiments per aconseguir benestar emocional i seguretat afectiva.

Conèixer i iniciar-se en el maneig de les seves emocions és una eina fonamental per poder fer front, gradualment, amb seguretat i autonomia, a situacions canviants i incertes presents en la seva vida quotidiana. En la satisfacció de les seves pròpies necessitats i en les situacions de joc és on les emocions estan més vinculades al desenvolupament del jo i al coneixement de les normes i valors socials, ja que, a través de les interaccions amb les altres persones, s'avança en la identificació, comprensió i regulació de les emocions pròpies i en l'apropiació d'informació molt valuosa sobre un mateix. Tot això anirà contribuint de manera decisiva a la interiorització de sentiments de seguretat i de confiança personal, dos aspectes fonamentals per a la construcció de l'autoestima i la formació d'una autoimagen positiva i ajustada, allunyada dels estereotips sexistes. També es desenvolupa la confiança en els altres, la qual cosa incideix en la millora de les relacions socials, de la motivació pròpia respecte a les activitats i jocs, i de la comprensió i expressió del que sent, pensa, prefereix i li interessa.

Establir relacions harmonioses i de qualitat suposa potenciar que cada alumne pugui identificar i superar els seus límits, reforçar les seves fortaleces, regular les seves necessitats personals, valorar els seus èxits, aprendre dels errors de manera constructiva acceptant positivament les correccions, prendre iniciatives pròpies sobre la seva persona i sobre l'entorn, i establir metes realistes i ambicioses amb creativitat i responsabilitat, sentint-se reconeguda dins del grup.

3. Adoptar models, normes i hàbits, desenvolupant la confiança en les seves possibilitats i sentiments d'assoliment, per promoure un estil de vida saludable i eco socialment responsable.

L'adquisició d'hàbits saludables i sostenibles i la seva progressiva integració en la vida quotidiana contribueix a la cura del propi cos, així com a l'assoliment d'una creixent autonomia. En aquest procés resulta imprescindible que coneguin i reflexionin sobre les normes que contribueixen a crear tendències d'actuació respectuoses amb ells mateixos, amb els altres i amb el medi, des d'una

perspectiva interdependent i ecològicament responsable. S'espera també que es produeixi un inici en la reflexió sobre el consum responsable de béns i recursos, així com que es promou l'activitat física com a conducta saludable.

Tot això es transfereix a l'aula a través de la realització de rutines enteses com a pràctiques seqüenciades que es repeteixen de manera estable i intencional per afavorir la regulació dels ritmes biològics i l'ajust als temps personals. Per això, cal trobar moments d'atenció personal, a través d'un tracte individualitzat a cada alumne, especialment en allò que fa referència a la satisfacció de les seves necessitats, a partir del seu ritme biològic i procurant el seu benestar i confortabilitat. Tot això contribueix al desenvolupament d'una percepció més ajustada de si mateix i al sentiment d'assoliment derivat de la percepció de la progressiva competència adquirida en les activitats relacionades amb l'alimentació, la higiene, el vestir o el descans.

Finalment, s'han d'estimular iniciatives relatives a la importància de tenir cura d'un mateix i de l'altre i de prevenir els riscos i evitar els accidents.

4. Establir interaccions socials en condicions d'igualtat, valorant la importància de l'amistat, el respecte i l'empatia, per construir la seva pròpia identitat basada en valors democràtics i de respecte als drets humans.

La construcció de la identitat és una de les resultants del conjunt d'interaccions amb l'entorn social pròxim. En aquest procés de reformulació dels seus recursos cognitius i afectius necessari per establir noves relacions amb els altres i amb el món, cal proporcionar-los sentiments de seguretat i confiança mitjançant la creació de vincles d'afecció sans i estables que facin que se sentin respectats, volguts i valorats, i adoptin de manera natural els models socials adequats en un entorn de cooperació, respecte i empatia.

En les primeres etapes, l'infant comença a percebre's com a diferent als altres; és capaç de percebre les expressions emocionals de les altres persones, però encara no pot adoptar el seu punt de vista. Mitjançant les diferents interaccions i la mediació de les persones adultes, anirà assimilant de manera natural i

progressiva models adequats de relació social, basats en el respecte, l'empatia, la promoció de la igualtat entre homes i dones i el respecte als drets humans.

El reconeixement i estima cap a la pluralitat sociocultural de l'aula s'ha de fomentar mitjançant activitats i jocs que posin en valor els diferents costums i tradicions i afavoreixin la comunicació assertiva de les necessitats pròpies i l'escolta activa de les dels altres en processos educatius i cooperatius. En aquesta línia, la interacció amb altres alumnes amb necessitats sensorials, físiques o cognitives afavorirà el desenvolupament d'una perspectiva que els permeti entendre que la inclusió és enriquidora. D'aquesta manera, els alumnes van integrant eines per oferir i demanar ajuda i resoldre conflictes de manera dialogada, amb la finalitat d'aconseguir una meta comuna. Tot això reforça el sentit de pertinença a un grup social, contribueix a aprendre a viure en harmonia amb les altres persones i afavoreix el treball en equip.

PRIMER CICLE

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Adequar les seves accions i reaccions a cada situació, en una interacció lúdica i espontània amb l'entorn, explorant les seves possibilitats motores i perceptives i progressant en precisió, seguretat, coordinació i intencionalitat.

1.2. Mostrar acceptació i respecte pel propi cos i el dels altres, avançant progressivament en el seu coneixement.

1.3. Manifestar aptitud emocional i sentiments de seguretat i afecte en la realització de cada acció.

1.4. Adquirir nocions temporals bàsiques per ubicar-se en el temps a través de les activitats i rutines de la vida quotidiana, i amb altres esdeveniments.

Competència específica 2

2.1. Expressar emocions i sentiments, desenvolupant de manera progressiva la consciència emocional i estratègies de regulació emocional.

2.2. Relacionar-se amb les altres persones acceptant i mostrant afecte de manera lliure, segura, respectuosa i allunyada d'estereotips.

2.3. Afrontar petites adversitats, manifestant actituds de superació, i sol·licitant i prestant ajuda.

Competència específica 3

3.1. Incorporar estratègies i hàbits relacionats amb la cura de l'entorn i la cura personal, tot manifestant satisfacció pels beneficis que els aporta.

3.2. Reconèixer i anticipar la successió temporal d'activitats, ritmes biològics i pautes socioculturals que estructurin la dinàmica quotidiana, associant-la a elements, procediments i actituds concretes.

Competència específica 4

4.1. Establir vincles i relacions d'afecció saludables, demostrant actituds d'afecte i empatia cap a les altres persones, tot respectant els distints ritmes individuals.

4.2. Reproduir conductes i situacions prèviament observades en el seu entorn pròxim, basades en el respecte, l'empatia, la igualtat de gènere, el tracte no discriminatori a les persones amb discapacitat i el respecte als drets humans, a través del joc d'imitació.

4.3. Iniciar-se en la resolució de conflictes amb els seus iguals amb la mediació de la persona adulta, experimentant els beneficis d'arribar a acords.

Sabers bàsics

A. El cos i el control progressiu d'aquest.

- Descobriment i reconeixement de la pròpia imatge i la de les persones del seu entorn. Identificació i respecte de les diferències.

- Curiositat i interès per l'exploració sensitiva i motora. Integració sensorial del món a través de les capacitats perceptives i motrius.
- Exploració i experiències actives. El moviment lliure com a font d'aprenentatge i desenvolupament.
- El contacte amb les altres persones i amb els objectes. Iniciativa i curiositat per aprendre noves habilitats.
- Experimentació manipulativa i domini progressiu de coordinació visual i motora en el contacte amb objectes i materials.
- Adaptació i progressiu control del moviment i de la postura a les diferents situacions de la vida quotidiana.
- Estratègies per identificar, resoldre i evitar situacions de risc o perill.
- El joc com a activitat pròpia per al benestar i gaudi. Joc exploratori, sensorial i motor.

B. Desenvolupament i equilibri afectiu

- Identificació i adequació d'estats emocionals a les diferents situacions: temps d'espera, petites frustracions associades a la satisfacció de necessitats bàsiques i cures.
- Identificació progressiva de les causes i les conseqüències de les emocions bàsiques.
- Acceptació i control progressiu de les emocions i manifestacions pròpies més cridaneres.
- Aproximació a estratègies per aconseguir seguretat afectiva: cerca d'ajuda, demanda de contacte afectiu.

C. Hàbits de vida saludable per a la cura d'un mateix i la cura de l'entorn.

- Adaptació progressiva dels ritmes biològics propis a les rutines i ritmes de grup.
- Cures i necessitats bàsiques higièniques, corporals, afectives i emocionals.
- Rutines relacionades amb l'autonomia i la responsabilitat individual: anticipació d'accions; normes socials associades a la vida quotidiana en els moments d'alimentació, de descans, d'higiene, de desplaçaments, etc.

- Hàbits sostenibles i socialment responsables relacionats amb l'alimentació, la higiene i la neteja personal, el descans o la cura dels espais.
- Accions que afavoreixen la salut i generen benestar. Interès per oferir un aspecte saludable i endreçat. Activitat física estructurada.

D. Interacció socioemocional en l'entorn. La vida al costat dels altres.

- La diversitat familiar.
- La transició del grup familiar al grup social de l'escola.
- Els primers vincles afectius. Obertura i interès cap a altres persones. Sentiments de pertinença i vinculació afectiva amb les persones de referència.
- L'aula i el centre com a grups socials de pertinença.
- Relacions afectuoses i respectuoses.
- Aproximació a la diversitat derivada de distintes formes de discapacitat i les seves limitacions en la vida quotidiana.
- Hàbits i regulació del comportament en funció de les necessitats dels altres: escolta, espera, cura i ajuda.
- Estratègies elementals per a la gestió de conflictes.
- Desenvolupament d'actituds d'espera i de participació activa. Acceptació de petites responsabilitats en activitats i jocs.
- Celebracions, costums i tradicions culturals pròpies del territori i presents en l'entorn més proper.

SEGON CICLE

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Progressar en el coneixement del seu cos ajustant accions i reaccions i desenvolupant l'equilibri, la percepció sensorial i la coordinació en el moviment.

1.2. Manifestar sentiments de seguretat personal en la participació en jocs i en les diverses situacions de la vida quotidiana, confiant en les pròpies possibilitats i mostrant iniciativa.

1.3. Manejar diferents objectes i eines en situacions de joc i en la realització de tasques quotidianes, mostrant un control progressiu i de coordinació en la motricitat fina.

1.4. Participar en contextos de joc dirigit i espontani ajustant-se a les seves possibilitats personals.

Competència específica 2

2.1 Identificar i expressar les seves necessitats i sentiments ajustant progressivament el control de les seves emocions.

2.2 Oferir i demanar ajuda en situacions quotidianes, valorant els beneficis de la cooperació i l'ajuda entre iguals.

2.3 Expressar inquietuds, gustos i preferències, mostrant satisfacció i seguretat sobre els assoliments aconseguits.

Competència específica 3

3.1. Realitzar activitats relacionades amb la cura personal i la cura de l'entorn amb actitud de respecte, mostrant autoconfiança i iniciativa.

3.2. Respectar la seqüència temporal associada als esdeveniments i activitats quotidianes, adaptant-se a les rutines establertes per al grup i desenvolupant comportaments respectuosos cap a les altres persones.

Competència específica 4

4.1. Participar amb iniciativa en jocs i activitats col·lectives relacionant-se amb altres persones amb actituds d'afecte i empatia, tot respectant els distints ritmes individuals i evitant tot tipus de discriminació.

4.2. Reproduir conductes, accions o situacions a través del joc simbòlic en interacció amb els seus iguals, identificant i rebutjant tot tipus d'estereotips.

4.3. Participar activament en activitats relacionades amb la reflexió sobre les normes socials que regulen la convivència i promouen valors com el respecte a la diversitat, el tracte no discriminatori cap a les persones amb discapacitat i la igualtat de gènere.

4.4. Desenvolupar destreses i habilitats per a la gestió de conflictes de manera positiva, proposant alternatives creatives i tenint en compte el criteri d'altres persones

4.5. Participar, des d'una actitud de respecte, en activitats relacionades amb costums i tradicions ètniques i culturals presents en el seu entorn, mostrant interès per conèixer-les.

Sabers bàsics

A. El cos i el seu control progressiu.

- Imatge global i segmentària del cos: característiques individuals i percepció dels canvis físics.
- Autoimatge positiva i ajustada davant els altres.
- Identificació i respecte de les diferències.
- Els sentits i les seves funcions. El cos i l'entorn.
- El moviment: control progressiu de la coordinació, to, equilibri i desplaçaments.
- Implicacions de la discapacitat sensorial o física en la vida quotidiana.
- Domini actiu del to i la postura a les característiques dels objectes, accions i situacions.
- El joc com a activitat plaent i font d'aprenentatge. Normes de joc.
- Progressiva autonomia en la realització de tasques.

B. Desenvolupament i equilibri afectiu.

- Eines per a la identificació, expressió, acceptació, regulació i control progressiu de les pròpies emocions, sentiments, vivències, preferències i interessos.
- Estratègies d'ajuda i col·laboració en contextos de joc i rutines.
- Estratègies per desenvolupar la seguretat en si mateix, el reconeixement de les seves possibilitats i l'assertivitat respectuosa cap als altres.
- Acceptació constructiva d'errors i correccions: manifestacions de superació i assoliment.
- Valoració del treball fet: desenvolupament inicial d'hàbits i actituds d'esforç, constància, organització, atenció i iniciativa.

C. Hàbits de vida saludable per a la cura personal i la cura de l'entorn.

- Necessitats bàsiques: manifestació, regulació i control en relació amb el benestar personal.
- Hàbits i pràctiques sostenibles i socialment responsables relacionades amb l'alimentació, la higiene, el descans, la cura personal i la cura de l'entorn.
- Activitat física estructurada amb diferents graus d'intensitat.
- Rutines: planificació seqüenciada de les accions per resoldre una tasca; normes de comportament social en el menjar, el descans, la higiene i els desplaçaments, etc.
- Identificació de situacions perilloses i prevenció d'accidents.

D. Interacció socioemocional en l'entorn. La vida al costat dels altres.

- La diversitat familiar.
- La família i la incorporació a l'escola.
- Habilitats socials, afectives i de convivència: comunicació de sentiments i emocions i pautes bàsiques de convivència, que incloguin el respecte a la igualtat de gènere i el rebuig a qualsevol tipus de discriminació.
- Estratègies d'autoregulació de la conducta. Empatia i respecte.
- Resolució de conflictes sorgits en interaccions amb els altres.
- L'amistat com a element protector, de prevenció de la violència i de desenvolupament de la cultura de la pau.

- Fórmules de cortesia i interacció social positiva. Actitud de cura, d'ajuda i de col·laboració.
- La resposta empàtica a la diversitat deguda a les distintes formes de discapacitat i a les seves implicacions en la vida quotidiana.
- Joc simbòlic. Observació, imitació i representació de persones, personatges i situacions. Estereotips i prejudicis.
- Altres grups socials de pertinença: característiques, funcions i serveis.
- Poblacions i activitats de l'entorn.
- Celebracions, costums i tradicions. Eines per a l'estima dels senyals d'identitat cultural presents en el seu entorn.

Àrea 2. Descobriment i exploració de l'entorn.

Amb aquesta àrea es pretén afavorir el procés de descobriment, observació i exploració dels elements físics i naturals de l'entorn, concebant-lo com un element provocador d'emocions i sorpreses, i tractant que, juntament amb el seu progressiu coneixement, els alumnes vagin adoptant i desenvolupant actituds de respecte i valoració sobre la necessitat de cuidar-ho i protegir-ho.

L'àrea adquireix sentit des de la complementarietat amb les altres dues, i així hauran d'interpretar-se en les propostes didàctiques: des de la globalitat de l'acció i dels aprenentatges.

Les competències específiques de l'àrea s'orienten, per tant, al desenvolupament del pensament i de les estratègies cognitives a través del procés de descobriment de l'entorn físic i natural. Amb això es reforça la seva disposició per explorar, es potencia una actitud progressivament qüestionadora i s'anima a proposar solucions diversificades. Es pretén, en conclusió, potenciar la curiositat infantil cap a l'entorn, així com estimular una disposició activa cap al seu coneixement, propiciant a més l'evolució des del pla individual cap al col·lectiu: d'una banda, s'avançarà, a través d'un enfocament coeducatiu, des de la satisfacció dels interessos personals a la presa en consideració dels interessos del grup; per una altra, des de l'aprenentatge individual al cooperatiu.

L'àrea s'organitza entorn de tres competències específiques. La primera s'orienta al desenvolupament de destreses que ajuden a identificar i establir relacions lògiques entre els diferents elements que formen part de l'entorn; la segona se centra en el foment d'una actitud crítica i creativa per identificar els reptes i proposar possibles solucions; i la tercera suposa l'acostament respectuós cap al món natural, terrestre i marí, per despertar la consciència de la necessitat del seu ús sostenible, cura i conservació.

Es concep, doncs, el medi físic i natural, terrestre i marí, com la realitat en la qual s'aprèn i sobre la qual s'aprèn. Per tant, els sabers bàsics s'estableixen en funció de l'exploració qüestionadora i creativa dels elements que formen part de l'entorn a través de la interacció corporal amb aquest, les destreses i processos lligats a diferents formes de coneixement i experimentació, així com de les actituds de respecte i valoració que en tot cas han d'acompanyar-los.

Des d'edats molt primerenques, els infants exploren sobre el comportament i algunes de les característiques i propietats dels objectes i matèries presents en el seu entorn. Una vegada incorporats al centre educatiu, s'afavorirà aquest desig d'actuar per conèixer i comprendre el seu entorn. Primer, a través dels seus actes i de la manipulació dels objectes al seu abast, van prenent consciència de les sensacions que produeixen i comencen a constatar algunes de les conseqüències de les seves actuacions sobre ells; es manifesta llavors la intencionalitat, mitjançant la repetició de gestos i accions per comprovar la seva relació amb l'efecte provocat. Més endavant, quan s'amplia i diversifica l'espai sobre el qual poden actuar com a conseqüència de la seva major capacitat de desplaçament, els processos d'experimentació es van enriquint, ja que disposen de més oportunitats per exercir accions cada vegada més variades i complexes.

Com a resultat de l'exploració i experimentació sobre objectes i materials, i partir de la discriminació d'algunes de les seves qualitats i atributs, els infants poden proposar agrupacions o col·leccions segons un criteri triat. També estableixen relacions entre alguns dels atributs dels objectes i matèries i el seu comportament físic quan s'intervé sobre elles, establint correlacions, al seu torn, entre aquestes intervencions i els efectes que produeixen. Això comporta el desenvolupament d'estratègies com l'anticipació i la previsió, la formulació d'hipòtesi i l'observació

de fenòmens per constatar si es compleix l'esperat, i la discriminació entre les característiques permanents i les variables. En definitiva, es produeix un acostament intuïtiu a nocions i conceptes bàsics pertanyents al medi físic, terrestre i marí, sempre contrastats amb la realitat, que comencen a assentar les bases del pensament científic.

El medi natural, terrestre i marí, i els éssers i elements que l'integren han estat sempre objecte preferent de la curiositat i interès infantil. Gràcies a la reflexió sobre les seves experiències i relacions amb els elements de la naturalesa, aniran progressant cap a l'observació i comprensió de les manifestacions i conseqüències d'alguns fenòmens naturals, aniran acostant-se gradualment al coneixement i valoració dels éssers vius, d'algunes de les seves característiques i de les relacions que s'estableixen entre ells i amb els éssers humans. Cobra especial rellevància el foment de la valoració i l'estima cap a la diversitat i la riquesa del medi natural, terrestre i marí, a partir del descobriment que les persones formem part també d'aquest medi i de la vinculació afectiva a aquest, dos factors bàsics per iniciar des de l'escola actituds de respecte i cura cap al medi ambient, als animals i a les plantes i d'adquisició d'hàbits ecològics, saludables i sostenibles.

Els alumnes, encoratjats per l'interès i l'emoció, participaran amb iniciativa pròpia en situacions d'aprenentatge en les quals interaccionaran amb objectes, espais i materials. Manipulant, observant, indagant, provant, identificant, relacionant, analitzant, comprovant, raonant... descobrirà les qualitats i atributs dels elements de l'entorn més pròxim. Així mateix, experimentaran i desplegaran progressivament destreses senzilles pròpies del mètode científic i del pensament computacional i de disseny. A més, utilitzaran els diferents llenguatges i formes d'expressió per acompanyar les seves accions, autoregular-se, compartir la seva sorpresa i la seva emoció davant una troballa, formular idees o preguntes i comptar o representar les seves interpretacions o conclusions. Tot això en un context suggeridor i divertit que estimularà, sense forçar-la, la seva curiositat per entendre el que els envolta i els animarà a plantejar solucions creatives i originals per respondre als reptes que es plantegen.

Competències Específiques

1. Identificar les característiques de materials, objectes i col·leccions i establir relacions entre ells, mitjançant l'exploració, la manipulació sensorial i el maneig d'eines senzilles per descobrir i crear una idea cada vegada més complexa del món desenvolupant les destreses logicomatemàtiques.

En aquesta etapa, la curiositat dels infants per descobrir el món que els envolta fa de l'exploració, a través de la manipulació sensorial, l'instrument perfecte per identificar les característiques dels materials i objectes del seu entorn més pròxim i per establir relacions entre ells. La finalitat d'aquest joc exploratori en edats molt primerenques és gaudir de les sensacions físiques que produeix. No obstant això, a mesura que l'infant es desenvolupa, la demanda exploratòria s'amplia: al propòsit d'obtenir plaer per sentir i tocar, s'afegeix progressivament l'interès per indagar sobre les diferents característiques dels objectes. Al moviment ampli i global se suma la capacitat per exercir accions més específiques i minucioses sobre ells. Tot això els proporciona cada vegada més informació sobre les seves qualitats.

La persona adulta ha de proposar reptes que cal resoldre, contextualitzats en situacions d'aprenentatge i experiències significatives, triant el material i el tipus d'activitat que respongui a la intencionalitat que es pretengui aconseguir i tenint en compte que ha de partir dels interessos i les inquietuds individuals i grupals, i que la interacció amb els altres ha de jugar un paper de primer ordre. Així, els alumnes continuen establint relacions entre els seus aprenentatges, la qual cosa els permetrà desenvolupar progressivament les seves habilitats logicomatemàtiques de mesura, relació, classificació, ordenació i quantificació; primer, lligades als seus interessos particulars i, progressivament, formant part de situacions d'aprenentatge que atenen també els interessos grupals i col·lectius.

2. Desenvolupar, de manera progressiva, els procediments del mètode científic i les destreses del pensament computacional, a través de processos d'observació i manipulació d'objectes, per iniciar-se en la interpretació de l'entorn i respondre de manera creativa a les situacions i reptes que es plantegen.

Establir les bases del pensament científic, la iniciativa investigadora i la curiositat pel coneixement és inherent al desenvolupament de l'etapa d'Educació Infantil. Al llarg de l'etapa, els alumnes hauran de trobar solucions o alternatives originals i creatives a diferents qüestions, reptes o situacions. Ho faran mitjançant l'aplicació de processos inicialment senzills i manipulatius, que progressivament guanyaran en complexitat i requeriran major capacitat d'abstracció. Aquests processos són propis tant de les destreses de pensament computacional i de disseny com del mètode científic, i s'aplicaran descomponent una tasca en altres més simples, formulant i comprovant hipòtesis, explorant i investigant, relacionant coneixements i plantejant idees o solucions originals.

3. Reconèixer elements i fenòmens de la naturalesa, mostrant interès pels hàbits que incideixen sobre ella, per apreciar la importància de l'ús sostenible de recursos, la cura i la conservació de l'entorn en la vida de les persones.

L'entorn pròxim és el primer context amb el qual es relacionen els infants des del seu naixement. Els diferents elements i fenòmens naturals que en ell es desenvolupen atrauran la seva atenció i suposaran una oportunitat ideal per encoratjar la seva curiositat a mesura que els va descobrint. L'actitud amb la qual es relacionin amb el medi físic i natural, terrestre i marí, condicionarà de forma significativa les seves experiències i aprenentatges. Així, des del primer moment, ha de propiciar-se un acostament al medi natural i als éssers vius i inerts que formen part d'ell amb tota la cura i respecte que la seva edat i aptituds li permetin.

Aquest procés de descobriment i coneixement progressiu de l'entorn haurà d'orientar-se cap al desenvolupament d'una incipient consciència de conservació perquè, des d'aquestes primeres edats, es compregui la implicació i responsabilitat de tots en el respecte i la cura del medi. Al llarg de l'etapa, aniran adoptant i incorporant en les seves rutines diària hàbits per al desenvolupament sostenible, com el consum responsable o la cura i la protecció de la naturalesa i dels animals que l'habiten. Això contribuirà al fet que, de manera gradual, aprenguin a valorar les oportunitats que ofereix el medi ambient, i tot allò que fa possible la vida en el planeta.

PRIMER CICLE

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Explorar i establir relacions entre els objectes a partir de les seves qualitats o atributs bàsics, mostrant curiositat i interès.

1.2. Emprar els quantificadors bàsics més significatius relacionats amb la seva experiència diària, utilitzant-los en el context del joc i la interacció amb els altres.

1.3. Aplicar els seus coneixements sobre les nocions espacials bàsiques per situar-se en els espais, tant en repòs com en moviment, jugant amb el propi cos i amb els objectes.

Competència específica 2

2.1. Gestionar les dificultats, reptes i problemes amb interès i iniciativa, mitjançant la seva divisió en seqüències d'activitats més senzilles.

2.2. Proposar solucions alternatives a través de diferents estratègies, escoltant i respectant les dels altres.

Competència específica 3

3.1. Interessar-se per les activitats en contacte amb la naturalesa i les característiques dels elements naturals de l'entorn, mostrant respecte cap a ells i cap als animals que l'habiten.

3.2. Identificar i anomenar els fenòmens atmosfèrics habituals en el seu entorn, entenent les seves conseqüències en la vida quotidiana.

Sabers bàsics

A. Diàleg corporal amb l'entorn. Exploració creativa d'objectes, materials i espais.

- Curiositat i interès per l'exploració de l'entorn i els seus elements.

- Exploració d'objectes i materials a través dels sentits.
- Identificació de les qualitats o atributs dels objectes i materials. Efectes que produeixen diferents accions sobre ells.
- Relacions d'ordre, correspondència, classificació i comparació.
- Quantificadors bàsics.
- Nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos i els objectes.
- Nocions temporals bàsiques: canvi i permanència, continuïtat; successió i simultaneïtat; passat, present i futur.

B. Experimentació en l'entorn. Curiositat, pensament científic, raonament lògic i creativitat.

- Indagació en l'entorn manifestant diverses actituds: interès, curiositat, imaginació, creativitat i sorpresa.
- Procés de construcció de nous coneixements: relacions i connexions entre el que és conegut i el que és nou i entre experiències prèvies i noves. Interaccions de qualitat amb les persones adultes, entre iguals i amb l'entorn.
- Iniciació al mètode científic i model de control de variables. Estratègies i tècniques de recerca: assaig-error, observació, comprovació i realització de preguntes.

C. Indagació en el medi físic i natural, terrestre i marí. Cura, valoració i respecte.

- Efectes de les pròpies accions en el medi físic i en el patrimoni natural i cultural.
- Experimentació amb els elements naturals.
- Fenòmens naturals habituals: repercussió en la seva vida quotidiana.
- Respecte pels éssers vius, la naturalesa i els drets dels animals.
- Respecte pel patrimoni cultural present en el medi físic.

SEGON CICLE

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Establir diferents relacions entre els objectes a partir de les seves qualitats o atributs, mostrant curiositat i interès.

1.2. Emprar els quantificadors bàsics més significatius en el context del joc i en la interacció amb els altres.

1.3. Situar-se adequadament en els espais habituals, tant en repòs com en moviment, aplicant els seus coneixements sobre les nocions espacials bàsiques i jugant amb el propi cos i amb objectes.

1.4. Identificar les situacions quotidianes en les quals cal mesurar, utilitzant el cos o altres materials i eines per efectuar les mesures.

1.5. Organitzar la seva activitat, ordenant les seqüències i utilitzant les nocions temporals bàsiques.

Competència específica 2

2.1. Gestionar situacions, dificultats, reptes o problemes planificant seqüències d'activitats, mostrant interès i iniciativa i col·laborant amb els seus iguals.

2.2. Aplicar progressivament estratègies per canalitzar la frustració davant les dificultats o problemes mitjançant les aplicacions de diferents estratègies.

2.3. Plantejar hipòtesi sobre el comportament de certs elements o materials, verificant-les a través de la manipulació i l'actuació sobre ells.

2.4. Utilitzar diferents estratègies per a la presa de decisions amb progressiva autonomia, afrontant el procés de creació de solucions originals en resposta als reptes que se li plantegin.

2.5. Programar seqüències d'accions o instruccions per a la resolució de tasques analògiques i digitals, desenvolupant habilitats bàsiques de pensament computacional.

2.6. Participar en projectes utilitzant dinàmiques cooperatives compartint i valorant opinions pròpies i alienes, expressant conclusions personals a partir d'elles.

Competència específica 3

3.1. Mostrar una actitud de respecte, cura i protecció cap al medi natural, terrestre i marí, els animals i les plantes, tot identificant-ne l'impacte positiu o negatiu d'algunes accions humanes.

3.2. Identificar trets comuns i diferents entre éssers vius i inerts.

3.3. Establir relacions entre el medi natural i social a partir de coneixement i observació d'alguns fenòmens naturals i dels elements patrimonials presents en el medi físic.

Sabers bàsics

A. Diàleg corporal amb l'entorn. Exploració creativa d'objectes, materials i espais.

- Qualitats o atributs dels objectes i materials. Relacions d'ordre, correspondència, classificació i comparació.
- Quantificadors bàsics contextualitzats.
- Funcionalitat dels números en la vida quotidiana.
- Situacions en què es fa necessari mesurar.
- Nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos, els objectes i les accions, tant en repòs com en moviment.
- El temps i la seva organització: dia-nit, estacions, cicles, calendari.

B. Experimentació en l'entorn. Curiositat, pensament científic i creativitat.

- Pautes per a la indagació en l'entorn: interès, respecte, curiositat, sorpresa, qüestionament i desitjos de coneixement.
- Estratègies de construcció de nous coneixements: relacions i connexions entre el que ja és conegut i el que és nou, i entre experiències prèvies i noves. Interaccions de qualitat amb les persones adultes, entre iguals i amb l'entorn.

- Mètode científic i model de control de variables. Estratègies i tècniques de recerca: assaig-error, observació, experimentació, formulació i comprovació d'hipòtesi, realització de preguntes, maneig i cerca en diferents fonts d'informació.
- Estratègies de planificació, organització o autoregulació de tasques. Iniciativa en la cerca d'acords o consensos en la presa de decisions.
- Estratègia per proposar solucions: creativitat, diàleg, imaginació i descobriment.
- Processos i resultats. Troballes, verificació i conclusions.

C. Indagació en el medi físic i natural, terrestre i marí. Cura, valoració i respecte.

- Elements naturals (aigua, terra, aire). Característiques i comportament (pes, capacitat, volum, mesclures o transvasaments).
- Influència de les accions de les persones en el medi físic i en el patrimoni natural i cultural. El canvi climàtic.
- Recursos naturals. Sostenibilitat, energies netes i naturals.
- Fenòmens naturals: identificació i repercussió en la vida de les persones.
- Respecte i protecció del medi natural.
- Empatia, cura i protecció dels animals. Respecte pels seus drets.
- Respecte pel patrimoni cultural present en el medi físic.

Àrea 3. Comunicació i representació de la realitat

Els diferents llenguatges i formes d'expressió que es recullen en aquesta àrea contribueixen al desenvolupament integral i harmònic dels alumnes, i han de tractar-se de manera global i integrada amb les altres dues àrees mitjançant el disseny de situacions d'aprenentatge en les quals puguin utilitzar diferents formes de comunicació i representació en contextos significatius i funcionals. Es pretén desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin comunicar-se a través de diferents llenguatges i formes d'expressió com a mitjà per construir la seva identitat, representar la realitat i relacionar-se amb els altres.

Les competències específiques de l'àrea es relacionen amb l'habilitat de comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera respectuosa, ètica,

adequada i creativa. D'una banda, es tracta una perspectiva comunicativa, i per l'altra, es persegueix un enfocament interactiu en un context plurilingüe i intercultural. Les competències específiques entorn de les quals s'organitzen els aprenentatges de l'àrea estan orientades cap a tres aspectes fonamentals de la comunicació: l'expressió, la comprensió i la interacció per visibilitzar les possibilitats comunicatives dels diferents llenguatges i formes d'expressió, encara que es concedeix un caràcter prioritari al procés d'adquisició del llenguatge verbal. D'altra banda, la comunicació permet interpretar i representar el món en el qual vivim. Per això, s'inclou també una competència específica relacionada amb l'acostament a les manifestacions culturals associades als diferents llenguatges que s'integren en l'àrea, com un primer pas cap al reconeixement i valoració de la realitat multicultural i plurilingüe des de la infància.

En l'àrea s'espera desenvolupar les destreses comunicatives, que aniran evolucionant des de les primeres interaccions a través de l'expressió corporal i gestual, lligades bàsicament a la satisfacció de les seves necessitats primàries, fins a l'adquisició dels codis de diferents llengües i llenguatges, per produir, interpretar i comprendre missatges de creixent complexitat, de manera eficaç, personal i creativa.

L'oralitat és l'instrument per excel·lència per a la comunicació, l'expressió de vivències, sentiments, idees o emocions, l'aprenentatge i la regulació de la conducta. Per això, la seva adquisició i desenvolupament ocupa un lloc d'especial rellevància en aquesta etapa. La llengua oral s'anirà estimulant a través de la mediació amb la persona adulta, qui proporcionarà models i donarà sentit a les diverses interaccions, afavorint l'accés progressiu a formes i usos cada vegada més complexos, inclosos alguns elements de la comunicació no verbal.

Caldrà crear un ambient alfabetitzador ric que compregui tots els llenguatges possibles i que estableixi relacions entre ells. Un context d'interacció amb iguals i persones adultes que exerceixin com a models lectors i escriptors, encuriosirà, l'interès i les ganes d'explorar i descobrir el significat social i cultural del llenguatge escrit. Aquest interès s'incrementarà si es deixen al seu abast llibres i altres textos d'ús social adequats a la seva edat i interessos. Aquesta primera aproximació s'ha de produir en el quefer quotidià de l'aula, emmarcada en

situacions funcionals i significatives per als alumnes, tenint clar que l'adquisició del codi escrit no és un objectiu que s'hagi d'aconseguir en aquesta etapa.

En aquesta etapa educativa s'inicia també l'acostament a la literatura infantil com a font de gaudi i es comença a teixir, des de l'escolta de les primeres cançons de bressol i contes en el context quotidià, un vincle emocional i lúdic amb els textos literaris. És l'etapa de la literatura oral per excel·lència: rimes, embarbussaments, folklore... La creació a l'aula d'un espai càlid i acollidor on situar la biblioteca afavorirà també l'acostament natural a la literatura infantil, per construir significats, despertar la seva imaginació i fantasia, acostar-los a realitats culturals pròpies i alienes, i presentar-los altres mons.

Així mateix, s'ha de posar atenció al desenvolupament d'actituds positives i de respecte tant cap al repertori lingüístic personal, com al dels altres, despertant la seva sensibilitat i curiositat per conèixer altres llengües i convidant-los a explorar altres llenguatges i formes d'expressió.

Els infants es troben immersos en una societat en la qual la realitat digital afecta a la nostra manera de comunicar-nos, obtenir informació, aprendre i relacionar-nos. És, per tant, responsabilitat del centre educatiu establir pautes per al desenvolupament d'hàbits d'ús saludable de les eines i tecnologies digitals, iniciant-se així, a partir del segon cicle, un procés d'alfabetització digital des de les primeres etapes educatives.

Els llenguatges artístics, com a sistemes simbòlics, adquireixen particular rellevància en aquesta etapa. Proporcionen un llit diferent, variat i flexible per expressar-se i relacionar-se amb el món exterior amb major llibertat. La primera infància se sorpren constantment, perquè res es dona per descomptat. La creativitat, tan present en l'etapa, té a veure amb la curiositat vital. La pràctica educativa ha de consistir en acompanyar-la i proporcionar les eines per consolidar-la.

El llenguatge musical és un mitjà que permet la comunicació amb els altres possibilitant el desenvolupament d'aspectes com l'escolta atenta i activa, la sensibilitat, la improvisació i el gaudi a través de la veu, el propi cos o els jocs

motors i sonors. De la mateixa manera, també s'aproximaran al coneixement de diferents manifestacions musicals, la qual cosa anirà despertant la seva consciència cultural i afavorirà el seu desenvolupament artístic.

Respecte al llenguatge plàstic, en aquesta etapa s'aniran adquirint i desenvolupant de manera progressiva diferents destreses, al mateix temps que s'experimenta amb diferents tècniques i materials per expressar idees, emocions i sentiments. A la vegada, se'ls posarà en contacte amb diferents models relacionats amb diverses expressions artístiques, per iniciar així el desenvolupament del sentit estètic i artístic.

Finalment, el llenguatge corporal permet el descobriment de noves possibilitats expressives, que es poden utilitzar amb una intenció comunicativa, representativa o estètica.

L'etapa es concep com un continu d'aprenentatge. Des del seu naixement i al llarg de tota l'etapa, les experiències vitals dels alumnes es van ampliant i diversificant de manera progressiva. Paral·lelament, es despertaran l'interès i la curiositat per descobrir i explorar les possibilitats expressives dels diferents llenguatges i formes d'expressió per comunicar-se de manera cada vegada més eficaç, personal i creativa en els diferents contextos quotidians.

Competències Específiques

1. Manifestar interès per interactuar en situacions quotidianes a través de l'exploració i l'ús del seu repertori comunicatiu, per expressar les seves necessitats i intencions i per respondre a les exigències de l'entorn.

El desig o la necessitat d'interactuar amb l'entorn és el motor que possibilita l'evolució de les destreses comunicatives. Per a això és imprescindible experimentar el plaer de comunicar-se mitjançant les primeres interaccions lligades a l'emoció, que es produeixen en situacions globals el context de les quals (gestos, silencis, ...) faciliten la comprensió, l'expressió i la integració dels significats de les paraules abans que l'infant sigui capaç d'usar-les. La persona

adulta, com a principal interlocutor en les fases inicials, es converteix en el facilitador de l'experiència comunicativa de cada infant a partir d'experiències compartides.

Estimular i promoure la intenció comunicativa afavoreix el desplegament de diferents capacitats que li permetran interpretar els missatges dels altres i interactuar amb l'entorn per expressar les seves necessitats, emocions, sentiments o idees en un clima de benestar i seguretat emocional i afectiva.

Participar en situacions de comunicació significatives i funcionals, des del respecte a les diferències individuals, permetrà als alumnes conèixer i integrar progressivament al seu repertori comunicatiu els diferents llenguatges (verbal, no verbal, plàstic, musical, digital...) i descobrir les possibilitats expressives de cada un d'ells, per utilitzar de manera ajustada i eficaç el més adequat en funció de la seva intenció comunicativa o de les exigències de l'entorn.

Aquestes interaccions comunicatives fomentaran també l'adquisició progressiva de les convencions socials que regeixen els intercanvis comunicatius, així com la curiositat i motivació cap a l'aprenentatge d'altres llengües, acostant-se progressivament als significats de diferents missatges en contextos de comunicació coneguts.

2. Interpretar i comprendre missatges i representacions secundant-se en coneixements i recursos de la seva pròpia experiència per respondre a les demandes de l'entorn i construir nous aprenentatges.

La comprensió suposa rebre i processar informació en distints àmbits i formats, expressada a través de missatges variats (orals, escrits, multimodals...), representacions i manifestacions personals, socials, culturals i artístiques pròximes a l'interès o a la necessitat personal.

La comprensió implica interpretar missatges, analitzar-los i donar resposta als estímuls percebuts. Per a això, els alumnes d'aquesta etapa aniran adquirint i activant diferents estratègies per desenvolupar la capacitat de realitzar anticipacions, aproximacions i inferències d'una manera cada vegada més personal i creativa. D'aquesta forma, podran comprendre els missatges i les

intencions comunicatives d'altres persones i aniran construint nous significats i aprenentatges, progressant des de l'acompanyament i la mediació, cap a un determinat grau d'autonomia i coneixement del món.

3. Produir missatges de manera eficaç, personal i creativa utilitzant diferents llenguatges, descobrint els codis de cadascun d'ells i explorant les seves possibilitats expressives per respondre a diferents necessitats comunicatives.

En les primeres etapes, la producció i emissió de missatges tenen a veure amb la necessitat de contacte i satisfacció de les necessitats més bàsiques; el llenguatge corporal i gestual és l'essencial en aquest primer acte comunicatiu. El llenguatge oral, gràcies a la interacció amb la persona adulta, es converteix en el vehicle principal d'aprenentatge, regulació de la conducta i expressió de necessitats, idees, emocions, sentiments i vivències. La prosòdia i tots els aspectes no verbals que acompanyen al llenguatge oral cobren ara una importància cabdal.

A mesura que s'avança en l'etapa, la producció de missatges permet també representar aspectes de la realitat viscuda o imaginada d'una forma cada vegada més personal i ajustada als diferents contextos i situacions comunicatives, a través de l'ús de diferents llenguatges. Els alumnes utilitzaran diferents formes d'expressió d'una manera lliure i creativa a partir del seu coneixement i interpretació de la realitat i la conceptualització i el domini dels sistemes de simbolització i tècniques requerides en cada cas (verbals, no verbals, plàstics, musicals, digitals...). Els alumnes aniran descobrint, mitjançant l'experimentació i l'ús, les possibilitats expressives de cada un d'aquests llenguatges, en funció del moment concret del seu procés maduratiu i d'aprenentatge.

4. Participar per iniciativa pròpia en activitats relacionades amb textos escrits, mostrant interès i curiositat per comprendre la seva funcionalitat i algunes de les seves característiques.

L'etapa d'Educació Infantil és l'entorn privilegiat per realitzar un acostament progressiu al llenguatge escrit com a forma de comunicació, coneixement i gaudi. Mitjançant l'acostament als textos escrits i la seva exploració a partir

d'anticipacions i inferències, així com a través de l'observació de models lectors i escriptors de qualitat, s'anirà despertant en els alumnes la curiositat per descobrir les seves funcionalitats com a eina de representació oral i els seus sons. En la mesura en què avança en la comprensió d'algunes de les característiques i convencions del llenguatge escrit, s'incrementa la necessitat de descobrir la informació que conté, amb una actitud lúdica i de gaudi.

Sempre des del respecte a l'evolució dels diferents ritmes de desenvolupament personal i del coneixement del procés a través del qual els alumnes s'apropien del sistema d'escriptura i les hipòtesis que utilitzen, es promourà una aproximació al llenguatge escrit com a activitat inserida en el quefer quotidià de l'aula, com a inici d'un procés que haurà de consolidar-se en l'Educació Primària. Les biblioteques jugaran un paper rellevant com a espais on es posin en joc les idees infantils sobre el perquè i el per a què del llenguatge escrit, així com lloc d'acostament al gaudi dels primers contactes amb la literatura infantil. De la mateixa manera, la presència de suports i útils d'escriptura variats, en llocs accessibles, seran una invitació a produir missatges per plaer i a sentir l'emoció d'expressar els seus pensaments, vivències o sentiments de manera espontània.

5. Valorar la diversitat lingüística present en el seu entorn, així com altres manifestacions culturals, per enriquir les seves estratègies comunicatives i el seu bagatge cultural.

La riquesa plurilingüe de l'aula —i, en el seu cas, l'aprenentatge de llengües estrangeres a partir del segon cicle— es converteix en un element de particular importància, ja que afavoreix l'exposició a llengües diferents de la familiar de cada alumne, així com una aproximació a les mateixes a través d'interaccions i activitats lúdiques. A partir d'això, sorgeix la necessitat d'educar en el respecte i la valoració del bagatge lingüístic i sociocultural propi i aliè, entenent la pluralitat lingüística i dialectal com un element enriquidor que proporciona les claus per a una major i millor comprensió del món. També les manifestacions i representacions socials i culturals constitueixen un marc privilegiat per a la comunicació. La pluralitat dels seus llenguatges convida a promoure el reconeixement de les semblances i diferències entre els seus codis i a

desenvolupar la sensibilitat cap a diferents referents culturals, prestant una especial atenció a la literatura infantil.

De tot això s'espera que sorgeixi un diàleg ple de matisos entre les diferents llengües i manifestacions culturals que generarà un ampli ventall de coneixements implícits. En aquest procés, les paraules actuaran com a nexa d'unió des del qual enriquir el bagatge cultural i desenvolupar la sensibilitat i la creativitat, oferint a la infància, simultàniament, la clau d'accés a una ciutadania crítica, solidària, igualitària i compromesa amb la societat.

PRIMER CICLE

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Participar amb interès en interaccions quotidianes, utilitzant els diferents sistemes comunicatius.

1.2. Participar de manera espontània en situacions comunicatives, adequant la postura, els gestos i els moviments a les seves intencions.

1.3. Manifestar necessitats, sentiments i vivències utilitzant estratègies comunicatives i aprofitant les possibilitats que ofereixen els diferents llenguatges amb curiositat i gaudi.

1.4. Prendre la iniciativa en la interacció social gaudint de les situacions comunicatives amb una actitud respectuosa.

1.5. Participar en situacions d'ús de diferents llengües, presents en l'entorn immediat, manifestant interès i curiositat cap a la diversitat de perfils lingüístics.

Competència específica 2

2.1. Interpretar els estímuls i missatges de l'entorn responnent de manera adequada.

2.2. Expressar sensacions, sentiments i emocions a partir de diferents representacions i manifestacions artístiques i culturals.

Competència específica 3

3.1. Utilitzar el llenguatge oral per expressar i compartir necessitats, sentiments, desitjos, emocions, vivències; com a regulador d'accions, tot interactuant en diferents situacions i contextos.

3.2. Explorar les possibilitats expressives dels diferents llenguatges, utilitzant els mitjans materials propis d'aquests.

3.3. Produir missatges ampliant i enriquint el seu repertori comunicatiu amb seguretat i confiança.

Competència específica 4

4.1. Participar activament en activitats lúdiques d'aproximació al llenguatge escrit, tot mostrant una actitud activa.

4.2. Recórrer a escriptures indeterminades, espontànies i no convencionals incorporant-les a les seves produccions amb intenció comunicativa.

Competència específica 5

5.1. Relacionar-se amb naturalitat en la realitat lingüística i cultural de l'aula.

5.2. Manifestar interès i gaudi cap a activitats individuals o col·lectives relacionades amb literatura infantil, obres musicals, audiovisuals, danses o dramatitzacions, avançant en una actitud participativa.

Sabers bàsics

A. Intenció i elements de la interacció comunicativa.

- El desig de comunicar-se. L'emoció i la proximitat com a base de l'intercanvi comunicatiu.

- L'expressió facial i corporal: gestos d'intenció, necessitat, estat d'ànim i sensacions que els acompanyen.
- El contacte i intercanvi visual.
- Les primeres interaccions tònic-emocionals i posturals. Expressions facials i gestuals. El diàleg corporal.
- Cançons de bressol i jocs de falda.
- Actituds comunicatives significatives: atenció conjunta, mirada referencial i comprensió de les expressions emocionals de l'adult i reacció davant elles.
- Els objectes d'ús compartit com a mediadors en els primers contextos d'interacció.
- Estratègies que faciliten els intercanvis en situacions comunicatives que potencien el respecte i la igualtat: contacte visual amb l'interlocutor, escolta atenta, el torn de paraula i l'alternança.

B. Les llengües i els seus parlants.

- Repertori lingüístic individual.
- Realitat lingüística de l'aula i l'entorn. Paraules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos.

C. Comunicació verbal oral. Expressió, comprensió i diàleg

- El llenguatge oral en situacions quotidianes: primeres converses amb sons, vocalitzacions i jocs d'interacció.
- Expressió de necessitats, vivències i emocions.
- Llenguatge oral com a regulador de la pròpia conducta.
- Repertori lingüístic: situacions comunicatives, converses col·lectives, lèxic i discurs.
- L'expressió sonora i l'articulació de les paraules. Jocs d'imitació, lingüístics i de percepció auditiva.
- Comprensió del món i de missatges a través de l'escolta activa.
- Vocabulari. Denominació de la realitat.

D. Aproximació al llenguatge escrit

- Observació i manipulació de formes escrites i altres símbols presents en l'entorn.
- Acostament als usos del llenguatge escrit.
- Lectura a través de models lectors de referència.

E. Aproximació a l'educació literària.

- Textos literaris infantils orals i escrits amb contingut adequat al desenvolupament de l'infant que, preferentment desenvolupin valors sobre cultura de pau, drets de l'infant, igualtat de gènere i diversitat funcional i cultural.
- Situacions de lectura. Vincles afectius i lúdics a través de models lectors de referència.

F. Llenguatge i expressió musical.

- Reconeixement, evocació i reproducció de cançons i altres manifestacions musicals. Sentiments i emocions que transmeten.
- Possibilitats sonores i expressives de la veu, del cos, dels objectes i dels instruments.
- L'escolta com a descobriment i gaudi de l'entorn.
- Sons, entonació i ritme.

G. Llenguatge i expressió plàstica i visual

- Materials, colors, textures, tècniques i procediments plàstics.
- Expressions plàstiques i visuals. Altres expressions artístiques.

H. Llenguatge i expressió corporal

- Expressió lliure a través del gest i del moviment.
- Desplaçaments per l'espai.
- Jocs d'imitació a través de titelles, ninots o altres objectes de representació espontània.

SEGON CICLE

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1. Participar de manera activa, espontània i respectuosa amb les diferències individuals en situacions comunicatives de complexitat progressiva, en funció del seu desenvolupament individual.
- 1.2. Ajustar el seu repertori comunicatiu a les propostes, als interlocutors i al context, tot indagant en les possibilitats expressives dels diferents llenguatges.
- 1.3. Participar en situacions d'ús de diferents llengües, mostrant interès, curiositat i respecte per la diversitat de perfils lingüístics.
- 1.4. Interactuar amb diferents recursos digitals tot familiaritzant-se amb diferents mitjans i eines digitals.

Competència específica 2

- 2.1. Interpretar de manera eficaç els missatges i intencions comunicatives dels altres.
- 2.2. Interpretar els missatges transmesos mitjançant representacions o manifestacions artístiques, o en format digital, reconeixent la intencionalitat de l'emissor i mostrant una actitud curiosa i responsable.

Competència específica 3

- 3.1. Fer un ús funcional del llenguatge oral augmentant el seu repertori lingüístic i construint progressivament un discurs més eficaç, organitzat i coherent en contextos formals i informals.
- 3.2. Utilitzar el llenguatge oral com a instrument regulador de l'acció en les interaccions amb els altres amb seguretat i confiança.
- 3.3. Evocar i expressar espontàniament idees a través del relat oral.

3.4. Elaborar creacions plàstiques explorant i utilitzant diferents materials i tècniques, i participant activament en el treball en grup quan es precisi.

3.5. Interpretar propostes dramàtiques i musicals utilitzant i explorant diferents instruments, recursos o tècniques.

3.6. Ajustar harmònicament el seu moviment al dels altres i a l'espai com a forma d'expressió corporal lliure, manifestant interès i iniciativa.

3.7. Expressar-se de manera creativa tot fent servir diverses eines o aplicacions digitals intuïtives i visuals.

Competència específica 4

4.1. Mostrar interès per comunicar-se a través de codis escrits, convencionals o no, valorant la seva funció comunicativa.

4.2. Identificar de manera acompanyada alguna de les característiques textuais i paratextuals mitjançant la indagació acompanyada en textos d'ús social lliures de prejudicis i estereotips sexistes.

4.3. Recórrer a la biblioteca com a font d'informació i gaudi, respectant les seves normes d'ús.

Competència específica 5

5.1. Relacionar-se de forma respectuosa en la pluralitat lingüística i cultural del seu entorn, manifestant interès per altres llengües, ètnies i cultures.

5.2. Participar en interaccions comunicatives en llengua estrangera relacionades amb rutines i situacions quotidianes.

5.3. Participar en activitats d'aproximació a la literatura infantil, tant de caràcter individual, com en contextos dialògics i participatius, descobrint, explorant i apreciament la bellesa del llenguatge literari.

5.4. Expressar emocions, idees i pensaments a través de manifestacions artístiques i culturals, gaudint del procés creatiu.

5.5. Expressar gustos, preferències i opinions sobre diferents manifestacions artístiques, explicant les emocions que produeix el seu gaudi.

Sabers bàsics

A. Intenció i interacció comunicativa.

- Repertori comunicatiu i elements de comunicació no verbal.
- Comunicació interpersonal: empatia i assertivitat.
- Convencions socials de l'intercanvi lingüístic en situacions comunicatives que potenciïn el respecte i la igualtat: atenció, escolta activa, torns de diàleg i alternança.

B. Les llengües i els seus parlants.

- Repertori lingüístic individual.
- La realitat lingüística de l'entorn. Fórmules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos.
- Aproximació a la llengua estrangera. Elements per a una comunicació funcional bàsica.

C. Comunicació verbal oral: expressió, comprensió i diàleg.

- El llenguatge oral en situacions quotidianes: converses, jocs d'interacció social i expressió de vivències.
- Textos orals formals i informals.
- Intenció comunicativa dels missatges.
- Verbalització de la seqüència d'accions en una acció planificada.
- Discriminació auditiva i consciència fonològica.

D. Aproximació al llenguatge escrit

- Els usos socials de la lectura i l'escriptura. Funcionalitat i rellevància en situacions comunicatives.
- Textos escrits en diferents suports.

- Intenció comunicativa i acostament a les principals característiques textuais i paratextuals. Primeres hipòtesis per a la interpretació i compressió.
- Les propietats del sistema d'escriptura: hipòtesis quantitatives i qualitatives.
- Aproximació al codi escrit, des de les escriptures indeterminades.
- Altres codis de representació gràfica: imatges, símbols, números...
- Iniciació a estratègies de cerca d'informació, reelaboració i comunicació.
- Situacions de lectura individual o a través de models lectors de referència.

E. Aproximació a l'educació literària

- Textos literaris infantils orals i escrits amb contingut lliure de prejudicis, que responguin als reptes del segle XXI i desenvolupin valors sobre cultura de pau, drets de l'infant, igualtat de gènere i diversitat cultural.
- Vincles afectius i lúdics amb els textos literaris.
- Converses i diàlegs entorn de textos literaris lliures de prejudicis i estereotips sexistes.

F. Llenguatge i expressió musical.

- Possibilitats sonores, expressives i creatives de la veu, el cos, els objectes quotidians del seu entorn i els instruments.
- Propostes musicals en diferents formats.
- El so, el silenci i les seves qualitats. El codi musical.
- Intenció expressiva en les produccions musicals.
- L'escolta musical com a gaudi.

G. Llenguatge i expressió plàstica i visual.

- Materials específics i inespecífics, elements, tècniques i procediments plàstics.
- Intenció expressiva de produccions plàstiques i pictòriques.
- Manifestacions plàstiques variades. Altres manifestacions artístiques.

H. Llenguatge i expressió corporal.

- Possibilitats expressives i comunicatives del propi cos en activitats individuals i grupals lliures de prejudicis i estereotips sexistes.
- Jocs d'expressió corporal i dramàtica.

I. Alfabetització digital.

- Aplicacions i eines digitals amb diferents finalitats: creació, comunicació, aprenentatge i gaudi.
- Ús saludable i responsable de les tecnologies digitals.
- Lectura i interpretació crítica d'imatges i informació rebuda a través de mitjans digitals.
- Funció educativa dels dispositius i elements tecnològics del seu entorn.

Annex 3

Situacions d'aprenentatge.

Les situacions d'aprenentatge són instruments de disseny curricular que, a partir de la concreció curricular del centre, integren tots els elements que formen part del procés d'ensenyament-aprenentatge competencial en el marc del tractament globalitzat de les àrees del currículum.

El plantejament de les situacions d'aprenentatge respon al requeriment a les Administracions educatives que apareix al punt 3 de l'article 121 de la Llei Orgànica d'Educació, de 6 de desembre de 2006, d'afavorir el desenvolupament del currículum mitjançant l'elaboració de models oberts de programació docent que puguin atendre les necessitats dels alumnes. Les situacions d'aprenentatge es despleguen i implementen en forma de programacions d'aula.

L'adquisició efectiva de les competències clau descrites en l'annex 1 del present Decret es veurà afavorida pel desenvolupament d'una metodologia que reconegui els infants com a agents del seu propi aprenentatge. Per això, es proposa dissenyar situacions d'aprenentatge associades a les competències clau concretades per a l'etapa d'educació infantil i les competències específiques de cada cicle i àrea.

Per tal de promoure el desenvolupament de les competències clau dins del currículum de l'etapa, les situacions d'aprenentatge han de ser significatives, obertes i complexes. Han de presentar reptes que es puguin adaptar a les capacitats individuals dels alumnes, al seu nivell maduratiu i proporcionar les condicions que els puguin encoratjar a valorar críticament, de manera progressiva, el seu propi procés d'aprenentatge, tot facilitant així una avaluació formativa.

Una situació d'aprenentatge és significativa quan els alumnes poden establir les connexions entre l'aprenentatge adquirit i les seves aplicacions immediates i potencials. La situació és oberta si els facilita l'exploració de diverses possibilitats de coneixement i no només una, incorpora una varietat de tasques, encoratja l'ús de diferents llenguatges, i té com a resultat diferents tipus de respostes i produccions. Finalment, una situació d'aprenentatge és complexa si aquesta

requereix l'ús de diversos coneixements i sabers del currículum, de forma que permet que els alumnes interrelacionin els diversos elements que en formen part.

En el marc de l'educació infantil, aquestes situacions d'aprenentatges s'han d'entendre com a contextos, ambients i activitats que impliquen el desplegament d'accions que han de ser estimulants, integradores, ben contextualitzades i respectuoses amb el procés de desenvolupament integral de l'alumne en totes les seves dimensions. També han de tenir en compte les potencialitats, interessos i necessitats, així como les diferents maneres de comprendre la realitat de l'alumne.

Les situacions d'aprenentatge parteixen d'una proposta, a partir de la qual, l'equip educatiu ha d'acompanyar l'infant en el seu procés de desenvolupament, dissenyant els escenaris que facilitin i potenciïn l'aprenentatge, adoptant i ajustant els recursos necessaris en resposta a les seves necessitats i interessos. Aquests escenaris han d'afavorir que els alumnes vagin assumint autonomia i responsabilitats individuals i col·lectives.

Les situacions d'aprenentatge desenvolupen les competències específiques de l'àrea, a les quals són aplicables els criteris d'avaluació. Aquestes situacions haurien de permetre a l'equip educatiu i, progressivament, als alumnes relacionar els aprenentatges adquirits amb l'assoliment dels objectius generals de l'etapa.

Les situacions d'aprenentatge han de partir del plantejament clar i precís dels plantejaments que s'esperen aconseguir, l'assoliment dels quals suposi la integració d'un conjunt de sabers bàsics. En el cas particular del primer cicle serà convenient que la pregunta inicial de la situació d'aprenentatge es plantegi des del punt de vista de l'equip educatiu. Aquest equip haurà de facilitar estratègies i proposar tasques i activitats per tal que l'alumne adquireixi les competències específiques perquè pugui anar donant resposta de manera progressiva.

Les situacions d'aprenentatge també han d'afavorir la cooperació entre els alumnes i el treball en equip, mitjançant el plantejament de tasques que requereixin habilitats socials i de relació amb els altres.

Atesa la diversitat dels alumnes, és important desenvolupar situacions d'aprenentatge inclusives, que tinguin la flexibilitat suficient per permetre

l'adaptació a diferents ritmes d'aprenentatge i que, tot seleccionant les dinàmiques de grup adequades, en facilitin la participació de tots en les activitats. En aquest sentit, els principis del Disseny universal de l'aprenentatge són el fonament per a aquest desenvolupament, com estableix el punt 3 de l'article 4 de la Llei Orgànica d'Educació, de 6 de desembre de 2006. El Disseny universal de l'aprenentatge es fonamenta en proporcionar diversos mitjans d'implicació, representació, acció i expressió dels alumnes a l'activitat.

Aquestes situacions han d'afavorir la transferència dels aprenentatges adquirits a les diverses situacions de la realitat quotidiana de l'infant, en funció del seu nivell maduratiu. En el seu disseny, s'ha d'afavorir el desenvolupament progressiu d'un enfocament crític i reflexiu, així com l'abordament d'aspectes relacionats amb l'interès comú, la sostenibilitat, el respecte a la diferència i la convivència, iniciant-se en la gestió de les possibles situacions de conflicte mitjançant la cooperació, el diàleg i el consens. A més a més, s'han de tenir en compte les condicions personals, familiars, socials i culturals dels infants, així com el seu nivell maduratiu i de desenvolupament per detectar i donar resposta als elements que puguin generar exclusió, introduint mesures per a la seva inclusió. Per això, el marc de referència són els objectius de desenvolupament sostenible de la ONU per al 2030.

La recomanació del Parlament Europeu i del Consell descriu formalment les competències clau per a l'aprenentatge permanent com «una combinació de coneixements, capacitats i actituds adequades al context». En aquest sentit, el context de les situacions d'aprenentatge han de proposar situacions comunicatives i formatives relacionades amb l'àmbit personal, social i educatiu.

En el context social del centre, els equips docents poden dissenyar situacions d'aprenentatge vinculades a la participació de l'alumne en el seu entorn més proper, tot tenint en compte institucions, associacions i col·lectius. De manera anàloga, es poden dissenyar situacions d'aprenentatge comptant amb la participació de les famílies.

Estructura de les situacions d'aprenentatge

Tenint en compte les consideracions anteriors, l'estructura d'una situació d'aprenentatge que dissenya l'equip docent ha de ser la següent:

1. Identificació. Etapa, nivell i àrees de coneixement.
2. Títol, plantejat preferentment en forma de pregunta, de forma que anticipi el repte.
3. Relació de competències específiques i criteris d'avaluació vinculats que es tracten a l'àrea en la situació d'aprenentatge, segons l'establert a l'annex 2 d'aquest Decret. La situació d'aprenentatge hauria adreçar-se, generalment, a un nombre reduït de criteris d'avaluació del currículum de forma que permetés, posteriorment, el desplegament d'una programació d'aula en un nombre raonable de sessions. Al llarg del curs escolar, les situacions d'aprenentatge han de permetre atendre els criteris d'avaluació de les competències específiques i incorporar els sabers bàsics que s'han previst i seqüenciat a la concreció curricular del centre per a cada àrea.
4. Relació de coneixements bàsics del currículum que mobilitza la situació d'aprenentatge (seleccionats dels sabers bàsics de l'àrea d'aquest Decret).
5. Context o contextos (de forma general en un màxim de dos si se solapen) en els quals se situa la situació d'aprenentatge.
6. Activitats d'iniciació i dinàmiques de presa de consciència, per part dels alumnes, del propòsit de la situació d'aprenentatge i de coneixement previ del procediment d'avaluació del seu treball.
7. Instruccions i material que han de permetre als alumnes la superació dels reptes que es plantegen. A l'efecte de la redacció de la situació d'aprenentatge, no es tracta de generar en aquest punt tota la documentació i el material que serà necessari, sinó fer una previsió general. Els detalls concrets de les instruccions i material específic s'han de recollir a les programacions d'aula que es despleguen a partir d'aquesta situació.

8. Resum de la descripció i planificació de la tasca o tasques que els alumnes han de realitzar dins de la situació d'aprenentatge. Tipus i característiques del producte o productes de la tasca o tasques.

9. Procediments de retroacció, revisió i supervisió per part dels mestres durant la realització de la tasca o tasques per afavorir l'autoregulació dels alumnes, de forma que puguin ser conscients del progrés del seu aprenentatge i prendre les decisions més adients per millorar-lo i superar-ne les dificultats.

10. Procediment i dinàmiques d'avaluació final, qualificació i transferència del coneixement.